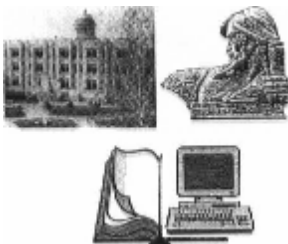

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, TINERETULUI ȘI
SPORTULUI AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STAT „A. RUSSO” DIN BĂLȚI
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ**

Lidia STUPACENCO

Biobibliografie

BĂLȚI, 2005

C.Z.U. 016:378.4+929(478)=135.1=111=161.1

S 93

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Lidia Stupacenco : biobibliogr. / Univ. de Stat „Alec Russo” ; alcăt. Anișoara Nagherneac ; ed. îngrijită de Elena Harconița ; trad. în lb. engleză de Iulia Ignatiuc, în lb. rusă de Marina Șulman. - Bălți, 2005. - 129 p. - (Universitari bălțeni).

ISBN 9975-931-58-8

016: 378.4+929(478)=135.1=111=161.1

Alcătuitor Anișoara Nagherneac

Ediție îngrijită Elena Harconița

Traducători:

în limba engleză Iulia Ignatiuc

în limba rusă Marina Șulman

Culegere, tehnoredactare

computerizată Anișoara Nagherneac

ă Biblioteca Științifică, Bălți, 2005

ISBN 9975-931-58-8

ARGUMENT

Aceasta **Biobibliografie** face parte din colecția *Universitari bălțeni*, editată de Biblioteca Științifică și reflectă succint momente din viața și activitatea, precum și opera științifică a decanului Facultății Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială - dr. Lidia Stupacenco.

În Moldova biobibliografiile personale sînt elaborate din inițiativa bibliotecilor și ele sînt singure în măsură să prezinte personalitățile care își consacră activitatea unui anumit domeniu, păstrînd fidelitate instituției în care trăiesc cele mai consistente momente ale vieții, bucurîndu-se de excelente realizări și succese.

Un bun strateg, un mesager al calității la facultate – acesta este crezul actualului manager, care a reușit în cei peste 35 de ani de activitate să învețe cu răbdare, pasiune și dragoste numeroase generații de studenți. *Spiritul de sacrificiu în numele datoriei de om și activitățile de bun profesionist*, sinceritatea, modestia și corectitudinea sînt recunoscute și înalt apreciate de către colegii și discipolii actualului decan al Facultății, menirea căreia este de a pregăti specialiști pentru cele mai nobile profesii - educator la grădiniță, învățător școlar, psiholog în școală, psiholog în domeniul jurisprudenței, asistent social.

Experiența universității bălțene a devenit cunoscută în SUA, Olanda, Germania, România, Rusia, Bulgaria, Belorusia datorită

activității științifice, originalității gândirii și exemplului de muncă neobosită a profesoarei Lidia Stupacenco.

Prin publicarea acestei lucrări dorim să dispensăm pe potențialii cercetători, de truda răsfoirii publicațiilor periodice din Moldova, România, Rusia, Belarusia, care au găzduit lucrările distinselor profesoare. Peste 69 de publicații, inclusiv manuale, articole, referate, suporturi de curs înserează compartimentul respectiv. Descrierile bibliografice respectă standardele în vigoare. Articolele în limba română, apărute pînă în anul 1989, sînt publicate în grafie chirilică. Materialele sînt așezate în ordine cronologică și alfabetică. Indexul de nume și de titluri facilitează regăsirea informațiilor necesare.

Numeroasele foto reproduceri vin să completeze lucrarea, care se va include, pe bună dreptate, în circuitul informativ național și internațional.

Elena HARCONIȚA,
Director general al Bibliotecii Științifice

ARGUMENT

This Bibliography is part of the collection *Universitari bălteni*, published by the scientific library. It depicts some moments from the life and work of Doctor Lidia Stupacenco, Dean of the faculty of Pedagogy, Psychology and Social Assistance.

In Moldova, personal biobibliographies are developed at the initiative of Libraries that can introduce the personalities who devote their work to a certain domain remaining faithful to the institution in which they live the too best moments of their life and enjoying excellent realizations and successes.

"A good strategist, a messenger of quality at the faculty" is the credo of today's Dean who managed in those 35 years of working experience to teach numerous generations of students patiently, passionately and lovingly. The colleagues and disciples of today's Dean of the faculty appreciate her spirit of sacrifice in the name of duty, high professionalism, sincerity, modesty and correctness, her faculty having the task of training specialists for the most noble professions-kindergarten and school teachers, school and jurisprudence psychologists, social workers.

The experience of Bălți University became known in the USA, Holland, Germany, Romania, Russia, Bulgaria, Belorusi due to Lidia Stupacenco's research, original thinking and tireless work.

By publishing this paper we wish to exempt the potential researchers from the hard work of leafing over periodicals in

Moldova, Romania, Russia, Belorusi that published the papers of the distinguished teacher. She is the author of over 69 publications that include course books, articles, reports, resource materials.

The bibliographic descriptions respect the present standards. The articles written in Romanian that appeared before 1989 were published in Cyrillic. The materials are arranged in chronological and alphabetic order.

The Index of names and titles facilitates the process of finding the necessary information. Numerous photo reproductions complete this work that deserves to be included in the national and international circuit of information.

Elena HARCONITA
General Director of the Scientific Library

АРГУМЕНТ

Данная биобиблиография, изданная Научной Библиотекой, выходит в серии „Universitari bălteni”. В ней отражены ключевые моменты жизни, исследовательской работы и педагогической деятельности декана факультета Педагогики, Психологии и Социальной Работы, доктора педагогических наук - Лидии Ступаченко.

В Молдове биобиблиографии издаются по инициативе библиотек потому, что именно библиотека может наиболее полно рассказать о человеке, который, посвятив себя одному виду деятельности, хранит верность родному коллективу, вместе с ним переживая самые напряженные моменты своей жизни, радуясь достижениям и добиваясь выдающихся успехов.

Вечный поиск – вот кредо Лидии Ступаченко. Она является великолепным стратегом, превосходным менеджером и рожденным педагогом, в течение 35 лет своей просветительской деятельности, терпеливо, со страстью и любовью обучавшим многие поколения студентов. Дух жертвенности во имя исполнения долга, настоящий профессионализм, искренность, скромность и корректность признаны и высоко оценены коллегами и учениками нынешнего декана Факультета Педагогики и Психологии, человека, чьим предназначением и призванием стала подготовка специалистов самых благо-

родных профессий – воспитатель детского сада, школьный учитель, школьный психолог, психолог в области юриспруденции, социальный работник.

Опыт работы Бельцкого Университета стал известен в США, Голландии, Румынии, России, Болгарии, Беллоруссии благодаря научной деятельности, оригинальности мышления и неустанному труду педагога Лидии Ступаченко.

Выпуская указатель ее работ, мы предоставляем возможность будущим исследователям перелистать периодические издания Молдовы, Румынии, России, Белоруссии, на страницах которых были опубликованы труды выдающегося преподавателя. В данную библиографию включено свыше 69 публикаций, в том числе учебники, статьи, рефераты, вспомогательные курсы.

Библиографическое описание составлено в строгом соответствии со стандартами. Статьи на румынском языке, изданные до 1989, опубликованы на кириллице. Весь материал дан в хронологическом и алфавитном порядке. Именной указатель и указатель названий облегчают поиск необходимой информации. Многочисленные фотографии дополняют работу, которая по праву займет достойное место в национальном и международном информационном пространстве.

Елена ХАРКОНИЦА
Директор Научной Библиотеки

UN DESTIN DĂRUIT FACULTĂȚII ȘI STUDENȚILOR

La mijloc de iarnă (2 ianuarie 2005) încercăm să răsfoim filele vieții unei Doamne, file în care sînt așternute rînduri de aur ale experienței profesionale și o intensă ardere și dragoste pentru oameni, pentru studenți, pentru colegi și prieteni, purtînd numele de Lidia Stupacenco.

Dna L. Stupacenco este o cercetătoare cu contribuții recunoscute în domeniul pedagogiei.

Cercetările fundamentale, privitor la curriculumul de bază, ale tehnologiilor educaționale moderne însoțite de experiența acumulată în mai multe școli democratice din Occident, au permis Dnei Stupacenco să definească modelul personalității pedagogului claselor primare în idealul unui nou concept biopsihosocional al școlii cu adevărat libere și creatoare.

Competența și dotarea profesională, talentul și vocația pedagogică fiind mereu alimentate de desăvîrșire, pot plasa persoana Dnei Lidia Stupacenco pe pedestalul maestrului.

Prin exemplul propriu, Dna Decan ne propune o cale originală, nouă de dezvoltare a competenței profesionale, măiestriei și artei pedagogice, erudiției și vocației prin formarea și dezvoltarea abilităților comunicării pedagogice, valorificarea interacțiunii „profesor-student”, intuiției și stilului pedagogic – dimensiuni fără de care nu poate fi concepută pregătirea pedagogilor contemporani.

În munca fiecărui pedagog este o direcție foarte importantă și în același timp complicată – a fi educator. Unii o consideră drept

povară, alții de primă importanță. Datorită Dnei Stupacenco care realizează rolul de coordonator al activității educative, studenții, profesorii facultății sînt permanent implicați în promovarea diverselor activități educative. La Facultate a devenit o tradiție frumoasă de a sărbători „Săptămâna tineretului”, sărbătorile de iarnă și de primăvară, TVC, concursuri, mese rotunde și alte activități, care permit studenților să manifeste creativitate, inteligență, umor, să simtă că trăiesc cei mai frumoși ani ai studenției și, în același timp, ne permit să-i orientăm spre bine, adevăr, frumos.

Dimensiune definitorie a managerului contemporan o constituie abilitatea de a stabili relații de colaborare și parteneriat cu cele mai prestigioase Centre Educaționale, recunoscute în plan mondial. Un mediu academic axat pe fortificarea pregătirii calitative a cadrelor didactice la nivel universitar nu-și poate realiza aspirația decît conlucrînd cu cei avansați. În acest sens, Lidia Stupacenco demonstrează cele mai strălucite aptitudini manageriale, concretizate în capacitatea de a elabora proiecte ce facilitează schimbul de experiență educațională, capacitatea de a monitoriza eficient resursele umane și financiare, capacitatea de a dialoga cu partenerii de proiecte.

Astfel, prin nemijlocita contribuție a Domniei sale, în anul 1994 a demarat proiectul Tempus-Tacis, realizat în parteneriat cu instituțiile superioare de învățămînt ce pregătesc asistenți sociali din Germania, Olanda, Grecia, proiect ce a finisat cu rezultate strălucite în 1998. Proiectul nominalizat a facilitat nenumărate

ocazii de formare continuă a cadrelor didactice a Facultății cu durată de la 1 lună pînă la 1 an, cît și a studenților ce și-au cristalizat devenirea profesională prin strategii de instruire și practică în țările sus numite.

În anul 2000 a demarat un alt proiect cîștigat în urma unui riguros concurs. Proiectul "University Linkage For Reform" susținut financiar de US Department of State, Bureau of Educational and Cultural Affairs a creat noi oportunități de formare continuă a

FH D JOURNAL

Fachhochschule

Düsseldorf

Informationen 17. Jahrgang Nr. 7

November '98

Projekt in Moldawien erfolgreich beendet

Eine neue Fakultät mit 100 Studierenden aufgebaut

Von links Lidia Stupacenco mit Gdina Radu von der AMB-Universität Iași mit der Rektorin der FH D, Prof. Dr.-Ing. Sabine Stornik sowie dem Leiter des Fachs, Prof. Dr. Lutz Zander. Foto: Dülfer

corpului profesoral didactic a Facultății conduse de Lidia Stupacenco, cît și a facilitat pînă în prezent realizarea studiilor post-universitare de către 3 studenți.

Proiectele respective au generat îmbunătățirea substanțială a bazei tehnico-materială a Facultății, ceea ce permite implementarea noilor Tehnologii Educaționale și Informaționale de predare-învățare în Școala superioară.

Prin contribuția Dnei Decan a fost creat centrul științifico-metodic pentru Zona de Nord a Republicii Moldova. Centrul servește drept bază în formarea continuă a cadrelor din instituțiile preșcolare, învățământul primar și managerilor școlari.

Calitățile definitorii de personalitate a Dnei Lidia Stupacenco sunt: responsabilitatea, asiduitatea, perseverența, curajul, persuasiunea, cumsecădenia, modestia.

În aceste zile de gerar ne aliniem la frumusețile iernii și la sincerele felicitări, urări de bine și sănătate, Vă dorim ani mulți și fericiți, lumină în suflet, prosperare continuă, împliniri și noi realizări în nobila muncă educațională pe care o profesati cu desăvârșire.

dr. în pedagogie **Lora CIOBANU,**
lect. sup. **Maria MIHAILOV,**
dr. în pedagogie, conf. univ. **Maria PERETEATCU,**
dr. în psihologie, conf. univ. **Valentina PRIȚCANU,**
(Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți)

A LIFE DEVOTED TO THE FACULTY AND ITS STUDENTS

A midwinter day in January, 2005. We are trying to riffle through Mrs. Lidia Stupacenco's booklife. This book written in gold is about her professional experience, intensive burning and love for people, for students, for colleagues, and friends.

Mrs. Lidia Stupacenco is a scholar who has made great contributions to the development of pedagogy in Moldova. Her fundamental investigations in developing the basic curriculum, modern educational technologies accompanied by an experience accumulated in a number of western democratic schools allowed Mrs. Lidia Stupacenco to create the model personality of the primary school teacher. This model is seen in the biopsychosocial concept of a free and creative school.

Mrs. Stupacenco's competence, professional endowment, talent and pedagogic vocation can easily place her on a Master's pedestal. Her own example offers a new way of developing professional competence, pedagogic mastery and art, erudition and vocation through the development of pedagogic communication skills, the improvement of "teacher-student" interaction, pedagogic style and intuition, dimensions that are absolutely necessary in training modern teachers.

A teacher's activity is not limited to teaching only. He must also be an educator. Some teachers consider it a burden, others regard it as something of great importance. Due to Mrs. Lidia Stupacenco

pacenco who is the coordinator of educational activities, the students and faculty curators are involved in different activities of this kind.

The celebration of "Youth Week", winter and spring holidays, the organization of TVC, contests and round tables have become a beautiful tradition at our faculty. These activities give the students the possibility to reveal their creativity, intelligence, humour and also the feeling that they live the beautiful years of students' life. These activities help us direct the students towards Kindness, Truth and Beauty.

One of the decisive dimensions of a modern manager is the ability to establish relationships of collaboration and partnership with world known centres. The creation of an academic atmosphere focused on the improvement of the university teacher training can be realized only collaborating with those who have already advanced in this domain. Mrs. Lidia Stupacenco has demonstrated brilliant managerial skills that helped to develop projects aiming at facilitating the educational experience exchange. She also possesses the ability to efficiently monitor human and financial resources, to settle problems with project partners.

In 1994, due to Mrs. Lidia Stupacenco, the project Tempus-Tacis was launched in collaboration with institutions of higher education that trains social workers in Germany, Holland and Greece. The project successfully ended in 1998. It offered possibilities for continuous development to faculty members for

periods from one to twelve months and to students who studied in the above mentioned countries. A new project started in 2000 as a result of the participation in a rigorous competition. The project "University Linkage for Reform" supported by the US Department of State Bureau of Educational and Cultural Affairs, created new opportunities for continuous development of faculty members. Three students were admitted for postgraduate studies within this project. As a result, the faculty was provided with modern equipment which allows us to implement new educational and informational technologies of teaching and learning.

Mrs. Lidia Stupacenco contributed to the creation of the scientific-methodological centre for the northern part of Moldova. The centre constitutes the basis of continuous development for teachers from pre-school institutions and primary schools and also for school managers.

Mrs. Lidia Stupacenco is endowed with such qualities as responsibility, assiduity, perseverance, courage, decency, and modesty.

On these January days, dear Mrs. Lidia Stupacenco, we send you our best wishes. May you always be successful in the noble work you are promoting.

*Doctor of Pedagogy, Lora CIOBANU,
Senior Teacher, Maria MIHAILOV,
Doctor of Pedagogy, Maria PERETEATCU,
Doctor of Psychology, Valentina PRITCAN,
(Balti State University „A. Russo”)*

ЖИЗНЬ, ПРИНЕСЕННАЯ В ДАР ФАКУЛЬТЕТУ И СТУДЕНТАМ

В середине зимы (2 января 2005) давайте перелистаем книгу жизни, в которую большими буквами вписаны строки о богатом профессиональном опыте и горячей любви к людям, студентам, коллегам и друзьям. Это книга жизни госпожи Лидии Ступаченко. Известно, что госпожа Ступаченко внесла весомый вклад в педагогическую науку. Фундаментальные исследования, разработка базового куррикулума, исследование технологий современного воспитательного процесса, сопряженные с опытом, аккумулированным в большинстве демократических школ Запада, позволили госпоже Ступаченко определить профессиограмму педагога начальной школы в соответствии с био - и психосоциальными характеристиками новой национальной концепции школы, свободной и творческой.

Лидия Ступаченко – педагог по призванию. Ее талант, сочетаясь с профессиональной компетентностью, постоянно совершенствуемой, по праву обеспечивает госпоже Ступаченко звание «мастера».

Собственным примером госпожа декан увлекает нас на новый оригинальный путь достижения профессиональной компетентности и эрудированности, овладения педагогическим мастерством и педагогическим искусством при помощи формирования и развития способности к педагогическому

общению, выявления ценности взаимоотношений «педагог – студент», интуиции и педагогического стиля – особенностей, без которых невозможно себе представить подготовку современного педагога.

В работе каждого преподавателя есть важное и в то же время очень трудное направление. Это необходимость быть также и воспитателем. Для иных это – непосильная ноша, а другие рассматривают это направление как самое важное. Благодаря госпоже Ступаченко, успешно исполняющей роль координатора воспитательного процесса, преподаватели и студенты факультета постоянно увлечены подготовкой какого-нибудь мероприятия. Прекрасной традицией стало празднование «Недели молодежи», зимних и весенних праздников, проведение конкурсов, КВН, круглых столов и других мероприятий, участие в которых позволяет студентам проявить творческие способности, ум, юмор, ощутить, что студенческие годы – самая лучшая пора в жизни. В то же время, мы исподволь приучаем их понимать и ценить доброе, вечное и прекрасное.

Современный менеджмент не может быть назван успешным без установления сотрудничества и партнерских взаимоотношений с престижными воспитательными Центрами, известными во всем мире. Невозможно качественно подготовить преподавательские кадры на университетском уровне без учета передового опыта. В этом смысле госпожа Ступа-

ченко демонстрирует блестящие менеджерские способности, что позволяет ей разрабатывать проекты, предусматривающие обмен опытом, эффективно использовать человеческие и финансовые ресурсы, вести переговоры с партнерами по проекту.

Таким образом, при содействии г-жи Ступаченко был запущен в 1994 году проект "Tempus-Tacis". Проект предусматривал подготовку социальных работников и был осуществлен в сотрудничестве с высшими учебными заведениями Германии, Голландии, Греции. Проект завершился в 1998 году. Вышеназванный проект создал возможности для стажировки педагогических кадров факультета сроком от 1 месяца до 1 года, а также предоставил студентам возможность дополнить свое образование усвоение методики и практики обучения в высших учебных заведениях вышеназванных стран.

В 2000 году был дан старт другому проекту, для участия в нем надо было выиграть трудный конкурс. Проект "University Linkade For Reform" был осуществлен при финансовой поддержке Государственного Департамента США по образованию и культуре. Преподавателям факультета, руководимого Л. Ступаченко, была предоставлена возможность, пройти стажировку. Кроме того, для трех студентов открылась возможность получения постуниверситетского образования.

Вышеназванные проекты позволили существенно повысить уровень научно-технической базы факультета, а также внедрить новые методики воспитания и информационные технологии в учебно-воспитательный процесс.

Существенный вклад внесла г-жа Ступаченко в создание Центра научно-методической зоны Севера Молдовы, являющегося базой для подготовки кадров для дошкольного обучения, начальной школы и директоров школ.

Определяющими чертами характера г-жи Ступаченко являются ответственность, упорство, настойчивость, порядочность и скромность.

В эти восхитительные январские дни присоединяемся к искренним поздравлениям, пожеланиям добра, здоровья, долголетия, духовной просветленности. Новых Вам успехов и свершений на поприще воспитания молодого поколения.

*канд. пед. наук **Лора ЧОБАНУ**,
ст. преп. **Мария МИХАЙЛОВ**,
канд. пед. наук, доц. **Мария ПЕРЕТЯТКУ**,
канд. психолог. наук, доц. **Валентина ПРИЦКАН**,
(Бельцкий Государственный Университет им. Алеку Руссо)*

VOCAȚIA DE PEDAGOG – O COMOARĂ DE NEPREȚUIT

Prea rar avem posibilitatea de a ne opri, de a medita și a ne aminti că zi după zi, la serviciu, apar cadre noi, specialiști în diferite domenii, cu care mai apoi devenim colegi și, ani după ani, lucrăm alături (la aceeași catedră, la aceeași facultate sau în aceeași Universitate).

Așa s-a întâmplat că prin anii 80 am cunoscut-o pe Dna Lidia Stupacenco, tânăr lector la catedra de Pedagogie și Metodica Învățământului Primar.

Setoasă de cunoștințe teoretice solide, dornică de a afla neconținut noi taine în specialitatea Pedagogie, D-ei continuă studiile la Moscova, ca, după absolvire, să revină la aceeași Universitate cu titlul științific de doctor în pedagogie.

Am impresia că de pe atunci Dumneaei s-a distins prin diferite inițiative prețioase, inovații concrete, și anume: a) elaborarea alternativelor în contextul învățământului primar și în pregătirea cadrelor didactice; b) fondarea seminarului științifico-metodic lunar al învățătorilor din nordul Moldovei; c) activitatea cu succes a multor membri ai catedrei și a altor colegi (dar numai grație coordonatorului Lidiei Stupacenco!) în cadrul temelor de comandă științifice bugetare; d) elaborarea nenumăratelor indicații metodice destinate și școlii primare, și instituțiilor superioare de învățământ etc.

Succesul D-ei n-a depins niciodată de factori întâmplători, de „noroc” sau „șansă”. Efortul pe care l-a depus de atâtea ori ar trebui să justifice cele spuse de Baconsky: „Oamenii ... prin fapte trec și rămân ca izvoarele”.

Rodul muncii D-ei n-a fost zadarnic. Din 10 aprilie 1982, fiind numită șef de catedră (pentru vreo 12 ani!) și în continuare, din 1994 aleasă fiind decan al Facultății de Pedagogie și Psihologie (până în prezent), își amplifică activitatea ce domină la facultate, orientînd-o spre tot ce este bun și nou; sporind continuu pregătirea specialiștilor, calitatea educației și noi perspective, dîndu-le diverse orientări, sub aspect practic și teoretic, în cadrul finalităților educaționale; punîndu-le la dispoziție studenților (cu susținerea ce o are, o folosește și o simte din partea celor două catedre și nu numai!) specializări cu mare pondere la început de alt mileniu: pedagogie preșcolară, învățămînt primar cu predarea unei limbi străine, psihologie judiciară, asistență socială etc.

Sînt sigură că activitatea de formare a unui doctor-conferențiar are un început pe care poate că nu toți îl știm. Pentru dr. conf. L. Stupacenco începutul va fi venit de acasă, de la Lencăuți. Proprii fiindu-i și un înalt simț de răspundere, dar și umanismul, ajută la rezolvarea problemelor vitale ale instruirii și educației în mediu preșcolar, școlar, universitar și postuniversitar, la elucidarea unor chestiuni dificile din viața facultății, ajută studenților să discute cu profesorii subiectele ce îi interesează, să se înlătore barierele dintre profesor și student, să se familiarizeze cu cultura

altor popoare... și, în genere, putem obține de la D-ei multe informații prompte și precise.

I s-au soldat cu succes și cursurile teoretice susținute în fața studenților, rapoartele din cadrul conferințelor și simpozioanelor, studiile moderne destinate perfecționării, reciclării cadrelor didactice și a managerilor din aria de nord a R. M., prelegerile la promovarea studiilor postuniversitare (de masterat) și participarea ca membru al diferitor comisii de Stat sub egida Ministerului Educației din R. M. În general D-ei este un om afabil, gata oricând să dea un sfat și să muncească de rînd cu ceilalți colegi. S-a întîmplat, de exemplu, prin '86-'90 să avem cîte 2-3 comisii pe an, în procesul de studii. De cîte ori rămîneau pentru mai tîrziu șefii de cabinete, laboranții, tot de atîtea ori se reținea și Dna șefă de catedră.

E firesc să fie așa, căci în anii ce s-au scurs Dna profesor universitar a acumulat o bogată experiență de lucru, este colegială, acordă o atenție vădită investigațiilor științifico-metodice și, cu dragoste, e gata de a trăi stările sufletești ale altora, să dăruie celor din jur și să le insuflă altora încredere în propriile lor forțe.

Poate nu importă că s-au scurs ani, că, fiindu-i propriu un temperament senzitiv, a trecut și prin „bătălie” cînd se cer smulse și „buruienile ogorului”, e important altceva: în orice zi plusată, în portofoliul vieții și creației Doamnei decan (pe care o vedem la serviciu, de dimineață - printre primii și seara – printre ultimii care pleacă) se adună o puternică efervescență creatoare.

Recunosc că am avut totdeauna o deosebită venerație față de omul care cu afita minuțiozitate, putere de convingere prezintă activitatea facultății PPAS, e cunosută și prietenia personală ce i-o păstrez din anii de demult (pe când eram și eu decan). Sînt convinsă că există o elementară datorie să recunoaștem că sîntem vrăjiți de atmosfera de activitate sinceră, deschisă și promițătoare, de capacitatea Dnei Lidia Stupacenco de a se impune ca personalitate distinctă și demnă.

Fie ca Bunul Dumnezeu să Vă dăruie răsplată și multă sănătate.

Elena BELINSCHI,
dr. conf. univ. Catedra Limba Română,
(Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți)

PEDAGOGUE VOCATION – AN INVALUABLE TREASURE

We seldom have the possibility to stop, to meditate, to remember how new teachers of different subjects come to work with us. We become colleagues and work together at the same chair, faculty or at the same university.

I met Mrs. Stupacenco, a young teacher, at the chair of Pedagogy and Methodology of Primary Education in the 80 s.

Thirsty for serious theoretical knowledge, willing to solve new misteries in Pedagogy, she continues her studies in Moscow from where she returns as Doctor of Pedagogy.

It was then that she distinguished herself by different precious initiatives, concrete innovations like: a) the development of alternatives in the context of primary education and teacher training; b) the foundation of the scientifico-methodological monthly seminar for teachers from Northern Moldova; c) the successful organization of the scientific work at her chair; d) the development of numerous methodological instructions for primary school and university teachers.

Mrs. Lydia Stupacenco's success has never depended on fortuitous factors, like „luck” or „good chance”. The efforts she has repeatedly made confirm Baconsky's words: according to whom „People pass away but remain like springs due to their deeds”.

Her work has always been fruitful. Since April 10, 1982 when she was made Head of the Chair (for about twelve years) till 1994 when she became Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology and later on, she has continuously improved the activity of the faculty directing it towards everything that is good and new, strengthening the quality of teacher training and offering the students (being strongly supported by the two chairs and people) specializations that are of particular importance at the beginning of the third millennium: pre-school pedagogy, primary education including teaching a foreign language, judicial, psychology, social assistance, etc.

I believe that an Associate Professor's development has a beginning that is not known to everyone. For Associate Professor

Lydia Stupacenco this beginning comes from her home in Lencăuți. A real humanist, Mrs. Lydia Stupacenco feels a strong sense of responsibility and contributes to the solution of vital problems in pre-school, high school, university and post university education, to the elucidation of some difficult aspects in the faculty life. She always helps the students to discuss the topics they are interested in with their teachers, to eliminate the barriers that exist between teachers and students, to learn about the culture of other people. In fact we can always get from her a lot of precise information.

Associate Professor Lydia Stupacenco successfully delivers her theoretical lectures and different reports at conferences and symposia. She is also successful in doing modern studies devoted to the improvement and continuous development of teachers in Northern Moldova and in working as a member of different state commissions organized by the Ministry of Education of Moldova. She is an affable person always ready to give a piece of advice and to work alongside her colleagues. During the period between 1986-1990 two or three commissions would come to our faculty every year. Whenever other people stayed up late at the faculty she stayed too.

Mrs. Lydia Stupacenco has accumulated a rich working experience. She is a friendly person and is always ready to share other people's joys and sorrows, to dedicate herself to others, to help them get selfconfident.

Throughout the years, Mrs. Lydia Stupacenco, being of a sensitive temperament, had to fight too when it was necessary „to weed the garden.” The important thing is that every day she adds a new creative page to her life book.

I admit that I feel special veneration for this person who represents the Faculty of Pedagogy, Psychology and Social Assistance so meticulously and confidently for everybody knows about our friendship that has lasted since the times I myself was a dean.

I am fully convinced that it is everybody’s duty to admit that we are all enchanted by the sincere, open and promising atmosphere created at the faculty, by Mrs. Lidia Stupacenco’s ability to establish herself as a dignified and distinguished personality.

May God give you the best!

Elena BELINSCHI,
Associate Professor,
Chair of Romanian Language,
(Bălți State University „A. Russo”)

ПРИЗВАНИЕ ПЕДАГОГА - БЕСЦЕННЫЙ КЛАД

Редко у нас есть возможность остановиться, подумать и вспомнить прошлое день за днем. На кафедре появляются новые преподаватели, специалисты в различных областях, которые со временем становятся нашими коллегами, мы день за днем работаем с ними рядом (на одной кафедре, на одном и том же факультете или в одном и том же институте).

Так получилось, что мы с госпожой Лидией Ступаченко, молодой преподавательницей с кафедры педагогики и методики ф-та начального обучения (ф-та начальных классов), знакомы с 80-х годов.

Жажда глубоких теоретических знаний, желание вновь и вновь открывать тайны педагогики заставили госпожу Ступаченко продолжить обучение в Москве и вернуться в родной ун-т в звании доктора педагогических наук.

Мне кажется, что уже тогда госпожа Ступаченко задумала осуществить различные проекты, воплотить в жизнь существенные конкретные инновации, а именно: а) создание альтернатив в области начального обучения и подготовки педагогических кадров; б) организацию постоянно действующего ежемесячного научно-методического семинара учителей севера Молдовы; в) успешную работу многих членов кафедры и других коллег (спасибо г-же Ступаченко за работу в качестве координатора) в научной бюджетной команде, зани-

мавшейся разработкой тем. г) разработка бесчисленных методических указаний для начальной, а также для высшей школы. Успех г-жи Лидии Ступаченко никогда не был случайным, не зависел от стечения обстоятельств, а усилия, которые она прилагала, в своей профессиональной деятельности можно охарактеризовать словами Баконского, утверждавшего, что дела людские, подобны водам родника, вечно текущим и никогда не иссякающим.

Труд г-жи Ступаченко не был напрасным. Работая с 1982 г. в качестве заведующего кафедрой (уже 12 лет!) и с 1994 г. будучи избранной деканом Ф-та педагогики и психологии, госпожа Лидия Ступаченко и по сей день занимает этот пост, излучая энергию, доминирующую на ф-те. Она чутко улавливает все новое и лучшее, способствуя успешной подготовке специалистов, повышению качества образования, открывая новые горизонты, вводя новейшие и разнообразные направления практической и теоретической работы. При поддержке двух кафедр г-жа Лидия Ступаченко предоставляет студентам возможность овладеть специальностями следующего тысячелетия: дошкольная педагогика, начальное обучение с преподаванием иностранных языков, юридическая психология, социальная помощь и др.

Уверена, что процесс становления доктора наук, берет свое начало очень глубоко, что вовсе не является очевидным для всех. Истоки становления неповторимой индивидуаль-

ности Л. Ступаченко в ее домашнем воспитании, в Ленкауцах. Высокое чувство ответственности, и гуманизм помогают ей решать насущные задачи в области дошкольного обучения, школьной дидактики, университетского и постуниверситетского образования, находить решения в сложнейших ситуациях, время от времени возникающих в жизни факультета, оказывать помощь студентам и преподавателям в ходе дискуссий, снимать барьеры, разделяющие студентов и профессоров, знакомится с культурой других народов. И вообще мы можем утверждать, что общаясь с г-жой Ступаченко, получаем информацию свежую и точную.

Она с успехом читает студентам теоретические курсы, выступает с сообщениями на конференциях, симпозиумах, и чтениях, посвященных повышению квалификации и ротации педагогических кадров и менеджеров севера республики Молдовы, пропагандирует постуниверситетское образование, принимает участие в работе различных государственных комиссий, действующих под эгидой Мин. Образования Р. М. В целом, г-жа Ступаченко является человеком любезным, всегда готовым дать совет и работать вместе со своими коллегами. Бывало, что в 86-90-х годах к нам ежегодно приезжали по 2-3 комиссии, проверяющие учебный процесс. Всякий раз вместе с зав. кабинетами и лаборантами задерживалась на работе и зав кафедрой г-жа Ступаченко.

Разумеется, г-жа Ступаченко, ныне университетский профессор, накопив большой опыт работы, неизменно коллегияльна, уделяет большое внимание научно-методической работе, всегда готова выслушать и посочувствовать ближнему, вдохнуть в тех, кто работает рядом с ней веру в собственные силы.

Наверное, не важно, что, будучи человеком темпераментным, г-жа Ступаченко в прошедшие годы была участницей многих «баталий», где ломались копыя. Существенно другое: создается впечатление, что с каждым новым рабочим днем у г-жи Ступаченко, которая является на работу утром среди первых, а вечером уходит домой одной из последних, все возрастает творческая энергия.

Хочу выразить глубокое почтение человеку, который с такой тщательностью представляет работу ф-та. Дружба с госпожой Ступаченко прошла испытание временем и сохранилась с тех давних лет, когда и я была деканом. Я-убеждена в том, что необходимо признать: Лидией Ступаченко создается особая атмосфера - очарование энергичности, искренности, открытости, сочетаясь с большим потенциалом и скрупулезностью внушают почтение к ней как к личности выдающейся и, в высшей степени, достойной.

Елена БЕЛИНСКИ
канд. филол. наук, доц.
каф. Румынского языка
Бельцкого Государственного
(Университета им Алеку Руссо)

DEVOTATĂ MUNCII, APRECIATĂ DE COLEGI, PARTENERI ȘI DISCIPOLI

***Iulia IGNATIUC, dr. conf., Catedra Filologie Engleză US „A. Russo”,
Bălți***

Ne cunoaștem de-o viață: în același an am devenit studente ale institutului pedagogic „A. Russo”; la aceeași instituție ne-am început activitatea pedagogică în 1969, în aceeași perioadă, la Moscova, am făcut studiile postuniversitare. Totdeauna am simțit în persoana Dnei Lidia Stupacenco un suflet aproape, fiindcă împărtășim aceleași idealuri. Pot afirma cu siguranță că Dna Lidia Stupacenco aparține celor pe care se ține societatea. Deșteaptă, harnică, cu un simț deosebit al responsabilității, înțeleghătoare și devotată, această distinsă doamnă a parcurs o cale frumoasă de activitate pedagogică. Fiind un pedagog înzestrat, bine cunoscută și apreciată în țară, Dna Lidia Stupacenco reușește să îmbine cu abilitate datoriile de soție fidelă, mamă iubitoare, fiică devotată, noră înțeleaptă, manager iscusit și profesor universitar pasionat. Lucrează cu spor și hărnicie, avînd curajul să-și asume mult, dar și să ducă totul pînă la capăt. Nu e în firea ei să renunțe.

Onestitatea și responsabilitatea vin de la părinți – oameni de-o cumsecădenie deosebită. Tot de la ei vine și dragostea de oameni, hărnicia și mărinimia. Ei, părinții, au învățat-o să trateze oamenii cu multă bunăvoință, căci doar astfel, vorba lui Ion Druță, lumînarea cerească prinde rădăcini și dă roadă.

Cu multă demnitate a urcat pe treptele ierarhice. A devenit un administrator care niciodată nu pune lucrul său pe umerii altora, care în fiecare subaltern reușește să vadă frumosul și care învață de la tot și toți. Poate insista, dar fără duritate. Fiind principială, știe cum să-și apere opinia. E tolerantă și dă dovadă de multă răbdare, de care are nevoie atât în familie, cât și în activitatea administrativă și pedagogică. Colegii îi apreciază înalt sinceritatea, modestia și corectitudinea. Erudiția și înaltul profesionalism i-au creat autoritatea și stima binemeritată.

Dragă colegă, Vă doresc rază benefică în odaia sufletului Dumneavoastră, multă sănătate și împliniri în continuare.

Silvia BRICEAG, dr., conf. univ.

Profesia de pedagog este una supusă permanentelor tensiuni expectante sociale majore, dar și una care marchiază așa calități cum ar fi: omenie, onestitate, activism constant, răbdare, amabilitate, principialitate.

Pot afirma cu toată responsabilitatea că Dna L. Stupacenco este înzestrată cu toate aceste calități.

Dumneai face parte din acea categorie de pedagogi care permanent este preocupată de formarea profilului moral-spiritual al discipolilor săi, de propagarea, popularizarea cercetărilor științifice.

Îmi pare bine că am onoarea să activez alături de așa personalitate și-mi exprim respectul profund față de Dna Stupacenco.

Elena ZOLOTARIOV, dr., conf. univ.

Am cunoscut-o pe Lidia Stupacenco în prima zi a vieții noastre profesionale, imediat după finalizarea studiilor superioare (respectiv în orașele Kiev și Moscova în 1969).

Mă cucerise în ea, simplitatea și deschiderea pentru comunicare, încrederea în sine și respectul față de ceilalți, înaltul simț al responsabilității.

Ulterior pe parcursul anilor, urmăream cu admirație treptele în ascensiune pe care le urca, afirmându-se ca savant, specialist-inovator, promotor al transformărilor avansate în domeniul educațional.

O admir și actualmente pentru performanțele obținute ca manager competent și animator a tot ce este nou în cadrul facultății Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială a Universității bălțene.

Spiritul de sacrificiu în numele datoriei de om și calitățile ei de profesionist sunt trăsăturile distinctive pe care le apreciez înalt. Doresc din suflet să-și realizeze cu succes toate proiectele, pe termen apropiat și de perspectivă.

Sînt bucuroasă că muncesc alături de dna L. Stupacenco, mîndrindu-mă cu faptul că sîntem colege.

Gary S. SEHNELLERT, SUA

Am făcut cunoștință cu Lidia Stupacenco în anul 1999, pe cînd lucram la un proiect comun, propus de Departamentul Culturii și Învățămîntului din SUA. Deși colaborarea a fost limitată din

cauza slabei infrastructuri din partea R. M. și, desigur, bariera lingvistică, eu am înțeles, la moment, că Dna Lidia Stupacenco era destul de interesată în performanțele învățămîntului. În pofida dificultăților ce apăreau în comunicare, proiectul nostru a fost alcătuit și aprobat.

Ceva mai târziu, pe la finele anului 2000, m-am întîlnit din nou cu Dna Stupacenco, dar deja pe post de decan al Facultății de Pedagogie.

La discuția ce a urmat, noi am elucidat cam ce randament le va reveni celor două Universități. Dna Lidia Stupacenco era întotdeauna la curent cu tot ce e mai de valoare pentru studenți. D-ei a pregătit și echipa în a fi la curent și a concepe la fel. Grație acestei dirijări excelente a și fost întocmit un plan cu mari perspective.

Este evident că Lidia Stupacenco și echipa sa vor deveni adevărați parteneri în schimbul de experiență dintre universitățile noastre. Datorită calităților de om progresist ce le atribuim Lidiei Stupacenco, facultatea Dumneaei, în nenumărate rînduri, s-a manifestat în calitate de partener, de rînd cu alte Instituții Superioare din Țările Europei.

Dna Lidia Stupacenco intuieste, ca nimeni altul particularitățile modului european de a gândi, dîndu-și seama cu cît acest mod diferențiază de experiența precedentă a echipei sale actuale.

Datorită faptului că Dna Lidia Stupacenco foarte bine înțelegea ce anume trebuie să facă, ea a putut, aflîndu-se în

America, să modeleze situația și să-și îmbogățească echipa cu experiență necesară. Pe lângă momentul programat de a face cunoștință cu profesorii americani (ceea ce este un lucru foarte bun), Dna decan, cu tot timpul limitat și mijloace bănești modeste, a făcut tot posibilul ca aflarea lor în America să fie productivă la maximum. Dna Lidia Stupacenco a depus un efort considerabil pentru a ajunge la o cât mai completă viziune în ce privește sistemul american de învățământ. Profesorii moldoveni s-au străduit să se aleagă cu folos din călătoria lor, pentru ei și studenții facultății.

Pe atunci, realizarea proiectului se stopa adesea din cauza neînțelegerilor reciproce și a lipsei de acord. Și numai grație dirijării ingenioase de care a dat dovadă Lidia Stupacenco, toate obstacolele în legătură cu aceste dificultăți și dezacord au fost învinse fără nici o supărare. Noi am rămas doar bucuroși că s-a făcut mult pentru studenți și profesori.

În concluzie, aș vrea să accentuez că Dna Stupacenco este foarte exigentă, este corectă în relații de afaceri și în colaborarea dintre parteneri.

Au trecut ani deja de când am lucrat cu un așa lider înflăcărat, harnic și cinstit cum este Dna Lidia Stupacenco. Fiind și eu profesionist în domeniul învățământului, sînt gata, ca pe viitor, să continui această colaborare cu Dna Stupacenco.

Calitățile ei de personalitate și maniera de a dirija acțiunea, și fascinează pe cei din jur, trezind la ei interesul de a perfecționa

sistemul învățămîntului în interesul generațiilor viitoare de studenți moldoveni.

Nelly OPREA Prof. cl. primare gimnaziul - liceu „Mihai Eminescu”

„Viața nu-ți oferă bucurie mai mare ca aceea pe care o simți atunci cînd învingi dificultățile, cînd pășești dintr-un succes într-altul, cînd îți pui dorințe noi și cînd le vezi îndeplinindu-ți-se”

(Samuel Johnson)

Aș putea afirma cu certitudine, că aceste cuvinte o caracterizează pe deplin pe cea care se numește Stupacenco Lidia.

Fire modestă, mărinimoasă, plină de mister și înțelepciune, inteligența D-ei a atras tinerele vlăstare, le-a crescut cu multă grijă, le-a trimis în lumea largă pentru a duce vraja vorbelor înțelepte.

Profesionismul D-ei a cultivat în noi, pedagogii de azi și mîine, harul măiestriei.

Lidia Stupacenco, pedagogul înzestrat cu cele mai moderne și mai originale idei, personalitate cu cel mai etic comportament, Omul cu cel mai înalt grad de generozitate, mamă grijulie, soție fidelă, profesor cu înalte performanțe – continuă să educe afecțiunea față de profesia de pedagog, care a însoțit-o pe parcursul întregii activități profesionale.

Să ne trăiți, Mărită Doamnă! Mulți ani, plini de rod, luminați de soarele dimineților clare, sănătate durabilă, vigoare de primăvară, noroc și mult bine!

Viorica MĂTILĂ-PARFENI prof. cl. primare gimnaziul –liceu „Mihai Eminescu”

Există pe lume oameni pe care nu-i poți descrie doar în câteva cuvinte. Ei nu sînt pur și simplu frumoși, ci au un farmec deosebit, care te face să-i admiri, de fiecare dată, cînd revii cu gîndul la ei.

Trăim vremuri de grea cumpănă - totul se vinde și se cumpără, a devenit marfă și ceea ce nu este material: credința, devotamentul, sentimentele..., și totuși, există pe lume cugete alese, care își alină zbuciumul, oferind altora bucurii, suflete ale căror năzuințe se transformă în răsadul unei flori binefăcătoare pentru dureri și griji.

Ne dăm bine seama, că ceea ce am acumulat pe parcursul vieții: demnitatea, titlurile, diplomele, statutul și nevoia de a fi văzuți în diferite ipostaze – sub toate acestea rămîne Eu-l nostru autentic și pur, spiritul nostru.

Cu tristețe ne spunea Dna L. Stupacenco în timpul studenției, că tot ceea ce construim cu atîta grijă toată viața ne îndepărtează și ne izolează de comunicarea reală cu alții, căci, „cheia succesului” este calmitatea, argumentele logice, arta de a comunica... și mai ales încrederea în sine.

Să ai autoritate nu înseamnă să faci uz de forță. Autoritatea este puterea pe care o ai asupra celorlalți cu acordul lor, ea presupune să-ți asumi și anumite riscuri, să apară tensiuni, conflicte. Perfecțiunea există doar în basme, în viața de zi cu zi ne adaptăm idealurile la realitate, dar oriunde s-ar afla omul mereu își creează admiratori.

Consider, că Doamna Lidia Stupacenco este un om fericit, deoarece *„trăiește în armonie cu lucrurile și își acceptă în întregime destinul, avînd un trecut bogat în amintiri, un prezent incitant, plin de aventuri și amuzament, pentru că-și permite să-și petreacă timpul alături de viitor și se bucură de ceea ce are”*.

Dorina RUSU, studentă

Destinul mi-a oferit întâlniri cu oameni care, într-o oarecare măsură, mi-au marcat viața. O personalitate deosebită este și Dna Lidia Stupacenco - manager cu inițiativă, cadru universitar competent și Om cu literă mare. În profesionalismul domniei sale și-au găsit locul binecuvânt bunătatea, mărinimia modestia și fermitatea.

Măria sa a știut mereu să acorde prioritate mai mare obligațiilor de serviciu, uitînd uneori de sine. Iar noi, studenții, care am avut norocul s-o avem ca dascăl, am mai avut un părinte aici, departe de casă, care întotdeauna a fost gata să ne asculte, să ne ajute cu un sfat și să ne usuce „lacrimile”.

Mă închin în fața domniei Tale, stimată doamnă, ați știut prin cuvinte simple și priviri calde să creșteți grăuntele perfecțiunii în sufletul fiecăruia dintre noi. Vă dorim succese și sănătate!

Mihail ROTARU, student

Cei care ne învață se numesc profesori, dar nu fiecare merită acest nume.

Dacă un profesor își iubește numai profesia, el este un profesor bun, dacă își iubește numai elevii, ca un părinte, el este mai bun decât acel care a citit toate cărțile, dar nu-și iubește nici profesia, nici elevii. Dacă un profesor combină dragostea pentru profesie și pentru elevi, el este perfect și nu va fi uitat niciodată.

Unii oameni dăruie lumină, alții dăruie căldură iar unii și lumină și căldură. Anume așa este Doamna Lidia Stupacenco. Ea este un om absolut fericit. De ce? Deoarece ea îi face fericiți pe toți cei care o înconjoară. Având calități morale deosebite și fiind întotdeauna receptivă, ea ne-a primit în inima ei pe toți, protejându-ne de greutăți și călăuzindu-ne spre viitor.

Nu stiu cum a fost și cum va fi facultatea fără dumneaei, dar eu am avut marele noroc și onoare de a păși prin facultate ghidat de mîna sigură a acestui om neobișnuit.

Mă închin pînă la pămînt și-i mulțumesc din suflet pentru că are grijă de noi ca o mamă, cu multă dragoste.

***DEVOTED TO WORK AND APPRECIATED BY
COLLEAGUES, PARTENERS AND DISCIPLES***

***Julia IGNATIUC, Associate Professor of the English Philology
Department.***

I have known her for ages, we enrolled for teacher training in the same year at "A. Russo" University. We both started our teaching career at the same institution in 1969. We both did our postgraduate studies in Moscow around the same time. I have always felt a kind of connection with Dr. Lidia Stupacenco, probably because we share the same ideals in life. I can firmly state that Dr. L. Stupacenco belongs to those who create the foundation of society.

Intelligent and bright, hardworking, with a certain awareness of responsibility, Dr. Lidia Stupacenco has covered a beautiful way in her pedagogic career. Being a gifted teacher, well recognized and highly appreciated in the country, Dr. Lidia Stupacenco successfully combines the duties of a faithful wife, loving mother, devoted daughter, wise daughter - in-law, skillful manager and passionate university teacher.

Working very efficiently, Dr. Lidia Stupacenco has the courage to take great responsibilities and also to complete them. It is not her nature to step down from challenges. Her honesty and responsibility are influenced and inspired by two very special people, her parents. Her love for others, diligence and generosity come from the same source. It was her parents who taught her to

treat people with respect, as only in this way, according to Ion Druță, "the heavenly candle strikes roots and gives life".

She climbed the hierarchial steps with great dignity and became a manager who never makes others carry her burdens, who is able to see the best in everyone, who learns from others. She can insist on something but without being overly demanding. Dr. Lidia Stupacenco is a person of great principle and knows how to defend her opinion. She is tolerant and has proved to possess a lot of patience that she badly needs both in her family life and in her teaching and administrative work. Her colleagues are grateful to her for her sincerity, modesty and uprightness. Due to her erudition and high professionalism she has won everybody's professional trust and wel-deserved respect.

Distinguished colleague, I wish life's best and finest things for you.

With good health for years to come and lots of respect.

Silvia BRICEAG, Associate Professor

The pedagogue's profession is constantly under great social pressure. It is also a profession that is characterized by kindness, honesty, constant activism, patience, amiability.

I can take the responsibility to state that Mrs. Lidia Stupacenco is endowed with all these qualities. She belongs to those, pedagogues who are permanently concerned with their disciples

moral and spiritual development, with propagating and popularizing scientific research.

Working beside such a personality is a great honour and I would like to express my profound respect for Mrs. Lidia Stupacenco.

Elena ZOLOTARIOV, Associate Professor.

I met Lidia Stupacenco on the first day of our teaching career. I had graduated from a university in Kiev, she had graduated from a Moscow university.

I was captivated by her simplicity, openness to communication, self-confidence, respect for others, and a strong sense of responsibility. Later I followed with admiration every hierarchical step she made making herself a scientist, an innovator-teacher a promoter of advanced changes in education.

Today I admire her for all her achievements as a competent manager and animator of everything new that is happening at the Faculty of Pedagogy, Psychology and Social Assistance of Bălți University.

Her spirit of sacrifice for the sake of human duty and her professionalism are qualities that I highly appreciate.

I greatly wish she could realize all her short and long term projects.

I am glad and proud to work next to Mrs. Lidia Stupacenco and to be her colleague.

Gary S. SEHNELLERT, PhD, Project Director USA

I first came to know Lydia Stupacenco in 1999 when I began to write a university partnership grant through the United States Department of State Bureau of Cultural and Educational Affairs. Although communication was limited due to the infrastructure in Moldova, as well as being limited by language barriers, I immediately knew that Lydia Stupacenco was extremely interested in the advancement of education methodology. With the limited communication, the grant was submitted and accepted. As a result I met Lydia Stupacenco, Dean of the College of Pedagogy and her faculty in the fall of 2000. During this meeting we planned what each university expected from the partnership. Lydia was always cognizant of "what is in the best interest of the student" Consequently Lydia led her team to that way of thinking and an extremely strong plan emerged as a result of her excellent leadership.

It was evident that Lydia Stupacenco and her team would be excellent partners in the University exchange project. Because of Lydia's progressive nature her college had already experienced several partnerships with some Western European countries. Lydia was very well aware of the western mindset and how it differed from their past experiences. Because Lydia understood what needed to be done she led her team to specific situations and experiences while they were in America. Besides providing the American faculty with invaluable experiences Dean Stupacenco

did her utmost to make their stay as comfortable as possible with limited services and facilities. Lydia Stupacenco and her team opened their hearts to the American faculty in an effort to gain as much understanding about the American educational system as possible. Their efforts at the personal experience and in consciences of the Moldovan faculty were done with only one thing in mind: how would these experiences best benefit our students, now and in the future?

Throughout the project there were times that there were misunderstandings and communications not necessarily already. However with the excellent leadership skills provided by Lydia Stupacenco all the misunderstandings and mis communications were resolved without any ill feelings, only pride for what was being accomplished for the students and faculty.

In conclusion I must say that Lydia Stupacenco has extremely high standards and is very ethical in all her dealings and communications. It has been quite some time since I worked with such an inspiring, hard-working and honest leader as Lydia Stupacenco.

As an educational professional I look forward to continuing working with Lydia Stupacenco. Her personality and leadership inspires others to continue to improve the educational system for the future generations of Moldovans.

Nelly OPREA, Primary School teacher „Mihai Eminescu” Lyceum

„You can not feel a greater joy, unless life offers you a possibility to overcome all the difficulties, to enjoy success after success, to make new wishes and see them come true”.

(Samuel Johnson)

These words can be undoubtedly referred to Mrs. Lidia Stupacenco. Modest, generous, full of mystery and wisdom she possesses intelligence that has always attracted the young people whom she is carefully guiding and helping them get ready to spread the words of wisdom.

Her professionalism has cultivated in us, the teachers of today and tomorrow, the gift of mastership.

Lidia Stupacenco, a teacher sharing modern ideas, a personality with a high level of ethic behaviour, with the highest degree of generosity, a loving mother, a faithful wife, a professor with notable feats, continues to develop affection for the teacher's job which she has loved throughout her professional career.

Be blessed, Distinguished Lady! I wish you many fruitful years lit by the clear morning sun, strong health, spring vigour, good luck and all the best.

Viorica MĂȚILĂ-PARFENI, Primary school teacher "Mihai Eminescu" Lyceum

There are people whom you cannot describe in a few words only.

They are not simply fine, they have a special charm that makes you admire them whenever you think of them.

We are living under hard conditions – everything can be sold and bought, even the things that do not belong to the material world have turned into merchandise: faith, devotion, feelings... However, there are very special people in the world who find their own peace in making others happy. These are souls whose aspirations change into the seeds of a flower that can cure pains and concerns.

We realize that whatever we have accumulated throughout our lives: dignity, titles, diplomas, the necessity to be seen different hypostases, hide our authentic and pure Ego, our spirit.

When I was a student, Mrs. Stupacenco used to say that everything we build so carefully all our life isolates us from the real communication with other people as the key to success is calmness, logical arguments, the art of communication... and particularly our self-confidence.

To have authority doesn't mean to abuse it. Authority means the power you have over other people with their own consent: it means you should take a risk. It may lead to conflicts and create a tense atmosphere. Perfection exists only in tales; in everyday life

we adapt our ideals to reality but no matter where one is, he creates his admirers.

I think that Mrs Lidia Stupacenco is happy as "she lives in harmony with all the things and entirely accepts her destiny. Her past is rich in reminiscences and her enchanting present is full of adventures and amusements because she spends her time close to her students and enjoys everything she has".

Dorina RUSU, student

My destiny has given me the opportunity to meet people who in a way or another influenced my life. Among them is Mrs. L.Stupachenco, a very special person who is a resourceful manager, a qualified University Professor and a Great Person. She successfully combines her professionalism with kindness, generosity, modesty and firmness. This special person has always given priority to her job responsibilities in detriment of her personal interests. We, students, are lucky to have had her as a teacher. She has become a real parent to us here, far away from home, always ready to listen to, to help, and to comfort us.

I bow to you, Respected Lady. You have always known how to grow the grain of perfection in each of us by using simple words and warm looks.

Good luck and best wishes!

Mihail ROTARU, student

Everyone who teaches is called a teacher but not every teacher deserves to be called it.

If a teacher loves only his job, he makes a good teacher. If he loves only his students, he is better than all those who have read all the books but love neither their job nor their students. If a teacher combines the love for his job and that for his students, he makes a perfect teacher and will be never forgotten.

Some people spread light, others spread warmth. Still others spread both light and warmth. Mrs. Lidia Stupacenco belongs to the last category of people. She is an absolutely happy person. Why? Because she makes all those around her happy. Possessing special moral qualities and always being responsive, Mrs. Stupachenko found room in her heart for all of us, protecting and guiding us.

I don't know what the faculty was and will be without her but I consider myself very lucky to be guided by this extraordinary woman.

I bow to Mrs. Lidya Stupachenko and thank her from the bottom of my heart for her maternal love and care.

ПРЕДАННАЯ РАБОТЕ, ВЫСОКО ЧТИМАЯ КОЛЛЕГАМИ, ПОСЛЕДОВАТЕЛЯМИ

Юлия ИГНАТЮК, доцент каф. Английской Филологии

Кажется, я была знакома с г-жой Лидией Ступаченко всю жизнь. Мы одновременно стали студентками Государственного Педагогического института «Алеку Руссо», в 1969 году мы вместе начали работать в том же институте, в одно и то же время мы проходили стажировку в Москве. Всегда чувствовала, что нас с г-жой Лидией Ступаченко объединяет духовная близость, что мы привержены одним и тем же идеалам. Считаю что г-жа Лидия Ступаченко из тех людей, на которых мир стоит. Умная, старательная, с обостренным чувством ответственности, она отличается понятливостью и исполнительностью. И так обладая всеми перечисленными достоинствами, г-жа Ступаченко избрала прекрасный путь педагогической деятельности.

Г-же Ступаченко удается гармонично сочетать талант педагога, чье имя широко известно в республике, чей труд высоко оценен, с исполнением обязанностей верной жены, любящей матери, преданной дочери, послушной снохи, искусного менеджера и увлеченного своей работой университетского профессора. Она работает усердно и успешно, смело берет на себя ответственность и все начинания доводит до конца. Не в ее характере бросать начатое дело на половине.

Честность и ответственность у госпожи Ступаченко от родителей – людей глубоко порядочных. От них же у нее любовь к людям, старательность и сердечность. Они же научили ее относиться к людям благожелательно, как писал Ион Друцэ, восковая свеча обретает корни и плодоносит.

Госпожа Ступаченко с большим достоинством поднималась по ступеням иерархической лестницы. Она является таким руководителем, который никогда не перекладывает ношу со своих плеч на чужие, который в каждом из своих подчиненных способен увидеть что-то хорошее, руководителем, который готов учиться у всех и каждого. Она настойчива, но не бывает жестокой. Г-жа Ступаченко принципиальна, умеет отстаивать свое мнение она толерантна, часто проявляет терпение и в семейной жизни, и в административной и педагогической деятельности. Коллеги г-жи Ступаченко высоко ценят ее искренность, скромность и корректность. Эрудиция и высокий профессионализм завоевали г-же Ступаченко авторитет и заслуженное уважение.

Дорогая коллега желаю Вам, чтобы душа Ваша была озарена благодатными солнечными лучами, чтобы у Вас было крепкое здоровье и множество свершений в будущем.

Силвия БРИЧАГ, доцент каф. Психологии и Социальной работы

Профессия педагога предполагает особого рода отзывчивость, способность мгновенно реагировать на постоянно

изменяющиеся потребности и вызовы современного общества, и в то же время требует наличия следующих качеств: человечность, честность, неумная энергия, терпение, любезность, принципиальность.

Со всей ответственностью могу заявить, что госпожа Ступаченко обладает всеми этими качествами. Она относится к той категории педагогов, которые озабочены формированием духовного, нравственного облика своих последователей, пропагандой и популяризацией научно-исследовательской деятельности.

Горжусь тем, что работаю рядом с таким человеком и пользуюсь случаем выразить госпоже Лидии Ступаченко глубокое уважение.

Елена ЗОЛОТАРЕВ, доцент каф Психологии и Социальной работы

Я познакомилась с госпожой Лидией Ступаченко в первые же дни нашей профессиональной жизни, сразу после того, как получили высшее образование (в Киеве и в Москве в 1969 г.)

Меня привлекла в ней простота и открытость в общении, вера в собственные силы и уважение к окружающим, чувство ответственности.

В дальнейшем, я с восхищением наблюдала, как она все выше и выше поднималась по ступеням, реализуя свой бога-

тый потенциал в качестве ученого, специалиста-новатора, инициатора многих инноваций в области образования.

Восхищение вызывают и те изменения, которые она осуществляет в настоящее время, выступая в качестве компетентного менеджера и вдохновителя всего нового в работе факультета Педагогики, Психологии и Социальной работы Бельцкого Университета.

Я высоко ценю ее высокий профессионализм, а также присущую ей способность жертвовать своими личными интересами во имя долга. От души желаю ей успешно реализовать проекты, намеченные на ближайшее время и в дальнейшем осуществить все замыслы. Меня радует то, что я работаю рядом с госпожой Лидией Ступаченко, я горжусь тем, что мы с ней являемся коллегами.

Гари С. СЕНЕЛЛЕРТ США

Я познакомился с Лидией Ступаченко в 1999 г. во время работы над совместным проектом, предложенным Департаментом по культуре и образованию США. Несмотря на то что общение было ограничено из-за плохой инфраструктуры в Молдове и языкового барьера, я сразу понял, что госпожа Лидия Ступаченко была в высшей степени заинтересована в разработке методологии образования. Несмотря на трудности в общении совместный проект был составлен и согласован. Через некоторое время я встретился с госпожой

Лидией Ступаченко, деканом педагогического факультета, в конце 2000 г. Во время этой встречи мы выяснили, какую выгоду может получить каждый из университетов от партнерства. Госпожа Лидия Ступаченко всегда была осведомлена о том, что является наиболее ценным для студентов. Она приучила и свою команду мыслить подобным образом. Благодаря ее превосходному руководству был выработан очень перспективный план.

Было очевидно, что Лидия Ступаченко и ее команда будут отличными партнерами в деле осуществления проекта по обмену между нашими университетами. Благодаря тому что, Лидия Ступаченко является человеком прогрессивным, факультет, которым она руководила уже несколько раз выступал в качестве партнера вузов из стран Западной Европы. Г-жа Лидия Ступаченко очень хорошо понимала особенности западного способа мышления, знала насколько он отличается от прошлого опыта ее команды.

Благодаря тому, что госпожа Лидия Ступаченко очень хорошо понимала, что именно требуется сделать, она сумела во время пребывания в Америке смоделировать ситуации и вооружить свою команду необходимым опытом. Помимо предусмотренного заранее знакомства с американскими преподавателями, что само по себе является бесценным опытом, декан Ступаченко, несмотря на ограниченность возможностей и средств, сделала все необходимое для того,

чтобы их пребывание было максимально продуктивным. Госпожа Лидия Ступаченко приложила все усилия для того, чтобы достичь как можно более полного понимания американской системы образования. Молдавские преподаватели стремились принести как можно больше пользы студентам.

В то время осуществления проекта были моменты взаимного непонимания и несогласованности. Однако, благодаря мастерскому руководству, продемонстрированному госпожой Лидией Ступаченко, все трудности, связанные со взаимным непониманием и несогласованностью, были преодолены без всякой досады, у нас осталась лишь гордость за все, сделанное для студентов и преподавателей.

В заключение я должен отметить, что у госпожи Лидии Ступаченко очень высокие требования и она очень честна в деловых отношениях и во взаимоотношениях с партнерами.

Прошло уже некоторое время с тех пор, как я работал с таким воодушевленным, работающим и честным лидером как госпожа Лидия Ступаченко. Как профессионал в сфере образования я собираюсь в будущем продолжить сотрудничество с госпожой Лидией Ступаченко. Ее личность и манера руководства вдохновляюще воздействуют на окружающих, побуждая их совершенствовать систему образования ради будущих поколений молдавских студентов.

Нелли ОПРЯ *Учительница нач. классов гимназии-лицея «Михай Еминеску»*

«Невозможно вообразить себе радость, большую, чем та, которую испытываешь, преодолевая трудности, переходя от успеха к успеху, когда у тебя появляются новые желания, и ты видишь, как они воплощаются в жизнь»

(Сэмюэл Джонсон)

Можно с уверенностью утверждать, что эти слова наилучшим образом характеризуют ту, чье имя Лидия Ступаченко. Скромный человек с большим сердцем, со множеством скрытых достоинств, она отличается мудростью, интеллигентностью, властно притягивающей молодых, тех, кого она окружает заботой прежде чем выпустить в большой мир, где им предназначено открывать людям очарование мудрого слова

Ее профессионализм привил нам, сегодняшним и завтрашним педагогам, культ мастерства.

Госпожа Лидия Ступаченко – педагог, имеющий в своем арсенале самые современные и оригинальные идеи, личность, чья манера поведения отличается деликатностью и высочайшим благородством, заботливая мама и верная жена, преподаватель, которому сопутствовал успех на протяжении всей профессиональной деятельности.

Будьте здоровы и благополучны! Желаю Вам долгих лет плодотворной работы, освещенных утренним солнцем, крепкого здоровья, весеннего цветения, счастья и изобилия.

*Виорика МЭТИЛЭ-ПАРФЕНИ Учительница нач. классов
гимназии-лицея «Михай Еминеску»*

О некоторых людях нельзя сказать в двух словах. Мысленно возвращаясь к их образу, ты испытываешь восхищение потому, что они не просто красивы, эти люди обладают особым очарованием.

Мы живем в тяжелые времена. Все продается и покупается, предметом торга становятся вера, преданность, чувства. Но существуют избранные умы, преодолевшие душевную смуту, живущие в мире высших ценностей, чьи души подобны благодатным цветам, успокаивающим боли и тревоги. Надо помнить о том, что приобретенные на жизненном пути достоинство, титулы, дипломы, статус не отменяют подлинность, простоту, верность народному духу. С грустью говорила нам г-жа Ступаченко во времена нашего студенчества, что то, что мы строим с такой заботой на протяжении всей жизни, отдаляет нас от окружающих, изолирует, нарушает непосредственность общения, ибо ключом к успеху являются спокойствие, логичность аргументации, искусство общения и вера в собственные силы.

Воспользоваться авторитетом не значит применить силу. Авторитетом называют власть над людьми, осуществляемую с их собственного согласия. Человек, обладающий авторитетом, не страшится риска, давления, конфликтов. Совершенство существует лишь в сказках. В повседневной жизни нам

приходится приспосабливаться к реальности. Тем большее восхищение вызывает человек крупного масштаба, пользующийся огромным авторитетом.

Думаю, госпожу Ступаченко можно назвать счастливым человеком. Ее характер гармонически сочетается с избранной ею профессией. Она во всем сохраняет чувство собственного достоинства. У г-жи Ступаченко множество воспоминаний. Ее настоящее полно неожиданностей и очарования, а душа устремлена в будущее.

Дорина РУСУ, студентка

Судьба предоставило мне возможность встретиться с людьми, которые существенно повлияли на мою жизнь.

Такой личностью является и г-жа Лидия Ступаченко – инициативный руководитель, компетентный сотрудник университета, человек с большой буквы.

Профессионализм, доброта, скромность и преданность делу своей жизни - вот качества присущие ей. Она всем сердцем отдается работе, порой забывая о личных интересах. Нам студентам, посчастливилось иметь заботливую наставницу, согревшую наши души, осушившую наши слезы, всегда готовую выслушать и помочь советом.

Я преклоняюсь перед Вами, уважаемая г-жа. Ободряя нас простыми доступными словами и теплым взглядом, вы сумели поселить в душе каждого из нас стремление к совер-

шенству. Желаем здоровья и успехов в Вашем нелегком, но благородном труде.

Михаил РОТАРУ, студент

Не всякий человек, занимающийся обучением, заслуживает имя учителя с большой буквы. Если педагог предан своему делу, он является хорошим учителем, если он любит учеников как своих детей, он превосходит тех кто прочел все существующие книги, но не отличается любовью ни к своим ученикам, ни к своей профессии. Учитель, любящий свою профессию и своих учеников может быть назван идеалом. Благодарные ученики его никогда не забудут.

Некоторые люди излучают свет, другие – добро и тепло. Есть среди нас люди, дарящие окружающим теплоту души и блеск своего интеллекта. Именно таким человеком является г-жа Лидия Ступаченко. Излучая радость, она делится ею со всеми, кто находятся с ней рядом, щедро раскрывая широту и богатство своего сердца. Г-жа Ступаченко сумела оградить нас от неприятностей, подготовить к будущей жизни.

Я не знаю, каким был до и каким будет факультет после Лидии Ступаченко, но считаю, что нам посчастливилось учиться в то время, когда она руководила факультетом. Мы ощущаем теплоту души и твердость характера этого необыкновенного человека. Я преклоняюсь перед ней и благодарю ее от всей души за материнскую заботу о нас, студентах.

**PROBLEME ALE ȘCOLII CONTEMPORANE ÎN
VIZIUNEA ȘI APRECIEREA DNEI LIDIA STUPACENCO**

-Cum credeți, care este cea mai importantă calitate a unui manager superior al facultății, care i-ar asigura succesul zi de zi?

-Un manager trebuie să fie un bun strateg, un mesager al calității la facultate, să fie ambițios, competent, înzestrat cu spirit creativ, să fie dispus pentru noi provocări, mobilizând pe cei din jurul său la noi asalturi.

-Care sînt în opinia dvs. valorile spre care trebuie orientată tînăra generație în condițiile exigenței timpului?

-Generațiile de studenți trebuie formate în spiritul onestității, obiectivității, exigenței față de sine. Dragostea pentru țară și neam, limbă, dăruirea pentru ceilalți să persiste mereu.

-Ați putea evoca nume de rezonanță științifică, care au jucat un rol important în devenirea Dumneavoastră ca profesor și mai apoi doctor în pedagogie?

-Academicianul Leonid Zankov - promotorul învățămîntului formativ, concepțiile căruia rămîn a fi călăuză în munca de investigație științifică. Academicianul Nicolae Filip, care m-a „împins” la doctoratură, spunînd că tinerii trebuie să facă investigații.

-Rolul hotărîtor în sporirea calității învățămîntului a procesului didactic îi revine, în primul rînd profesorului. Ce calități definitorii sînt necesare unui dascăl contemporan?

-Competența profesională, inteligența, capacitatea de a mobiliza colectivul la realizarea obiectivelor, suflet nobil.

-Ce înseamnă a fi un profesor foarte bine pregătit? În ce măsură sînt pregătiți pentru activitatea profesională absolvenții instituțiilor pedagogice de la noi din țară?

-A cunoaște la perfecție elevul, a fi stăpîn pe conținutul învățămîntului, a utiliza tehnologii avansate procesului de învățămînt. Îmi pot exprima părerea referitor la absolvenții facultății, care cred că în cea mai mare parte sînt bine pregătiți.

-Cum credeți cine va forma elita pedagogică a mileniului III?

-Pedagogi creativi, novatori, înzestrați cu tact și har pedagogic, care să-și cultive convingerea că prin efort bine orientat și voință totul este posibil.

-Se consideră că profesia de pedagog este și o artă. N-ar fi bine ca la examenele de admitere pe lîngă examenele de bază să fie susținută și o probă specială la măiestria pedagogică?

-Fără îndoială că da. Ar fi foarte bine! Pe timpuri se organizau astfel de concursuri. De exemplu: academicianul Gmurman V. E. (l-am cunoscut în anii de doctorat) ne vorbea că a fost înmatriculat ca student al Academiei pedagogice, susținînd trei probe speciale, care au demonstrat că are „stofă de pedagog”.

-Care este cea mai importantă realizare care ați marcat-o pînă acum?

-Mulțumiri din partea tuturor absolvenților facultății care activează în toate regiunile țării: nord, centru, sud, pentru anii de studenție petrecuți la Alma-Mater bălțeană.

-În anii totalitarismului Dumnezeu a fost izgonit din școală. Oare am putea astăzi cultiva metodic virtutea, dacă ne certăm în continuare cu Dumnezeu?

-Referindu-mă la această întrebare constat, că un om cu frică de Dumnezeu va fi întotdeauna un bun creștin, un adevărat patriot și un cetățean conștiincios. O școală care nu recunoaște și nu promovează valorile creștinești nu are sorti de izbîndă. Să ne amintim de cuvintele neîntrecutului povestitor de la Humulești, Ion Creangă, care îndemna tînăra generație: „Cunoașterea lui Dumnezeu presupune în același timp și aflarea altor valori moral-spirituale”.

-Cum vă imaginați Facultatea, să zicem peste 10, 20 ani?

-Facultate cu mai multe specialități, cu cadre titulare 100 %, cu studenți harnici și dornici de carte.

-Ce proiecte de moment o preocupă pe dna Lidia Stupacenco?

-Realizarea unui subproiect: Incluziunea copiilor cu necesități speciale în mediul școlar normal în clasele I-IV (Liceul Vasile Alecsandri).

-Ce prezintă pentru dvs. cartea, biblioteca?

-Biblioteca, cărțile constituie sursa principală a cunoașterii, mesagere ale transmiterii cunoștințelor de la o generație la alta, profunde valori ale spiritului și geniului uman. Nu înțeleg cum poate fi neglijat dialogul cu cartea, dând prioritate televizorului, calculatorului. Mă bucur că la Bălți studenții, profesorii au norocul de a face lecturi într-o bibliotecă frumoasă, cu o bogată colecție de carte, înzestrată cu tehnică modernă și condiții excelente de studiu. Doresc din toată inima acestei biblioteci să treacă prin vreme îmbogățindu-se pe sine și îmbogățind pe alții.

-Din copilărie venim cu toții, a Dumneavoastră cum a fost?

-Grea, dar și frumoasă. Eram 4 copii. Părinții munceau din greu. Noi îi ajutam cum puteam. Frumoase erau relațiile cu părinții. Fără a cunoaște pedagogie și psihologie ne-au învățat omenia, cumsecădenia, onestitatea și respectul, ne-au cultivat dragostea de carte.

-Amintiți-vă o întâmplare din anii de studenție.

-Studiile la Moscova sînt de neuitat. Totul era pentru mine nou, uneori chiar șocant. Un exemplu: l-am avut ca coleg de grupă pe un prinț din Congo. Ca să mă conving că-i viu și de culoare l-am „pipăit”. N-a uitat cazul. La o adunare de mai tîrziu și-a amintit de cele întîmplate, în felul acesta am intrat în istoria facultății.

-Dacă ați fi factori de decizie, ce schimbări ați iniția în reorganizarea procesului de învățămînt în sensul unei mai bune pregătiri?

-Pentru început consider că ar fi bine ca la admitere la facultățile pedagogice să fie incluse probe speciale ca la instituțiile de artă, pentru a determina vocația candidatului. În proiectare: să fie mărit numărul de ore pentru lucrul independent al studentului. Profesorii să consulte și să coordoneze studiul individual.

-Vă mulțumesc și vă urez mult succes în continuare, realizări în procesul schimbării școlii contemporane spre mai bine.

Interviu realizat de A. NAGHERNEAC

MODERN SCHOOL PROBLEMS IN THE VISION AND ASSESSMENT OF Mrs. LIDIA STUPACENCO

-Which is the most important quality of a superior faculty manager that could assure his daily success?

-A manager should be a good strategist, a messenger of good quality at the faculty, he should be ambitious, competent, creative, open to new challenges leading the others to new assaults.

-Which do you think are the main values the young generation should be orientated towards under the present conditions?

-Students should be orientated towards honesty, objectivity, responsibility. They should be educated in the spirit of love for their country, people, and language.

-Could you give the names of scientists who played an important role in your becoming a university teacher and later a Doctor in Pedagogy?

-Academician Leonid Zankov, the promoter of formative education, whose concepts are still guiding scientific research, is a great name to me. Another person is Academician Nicolae Filip who „pushed” me to do my doctoral studies saying that young people should do research.

-The teacher is the main factor in the improvement of teaching. Which are the decisive qualities a modern teacher should possess?

-Professional competence, intelligence, love for his job, correctness, the ability to organize his students on their way to new achievements and a noble spirit.

-What is a well trained teacher? How are the students of teacher training institutions in Moldova trained?

-One must know the pupils the content of education very well, he must make use of advanced technologies in teaching. I can only express my opinion about the graduates of our faculty who, I think, are well trained.

-Who do you think will constitute the pedagogic elite of the third millennium?

-Creative teachers, endowed with tact and pedagogic gift and who realize that everything is possible if you make efforts and have a will.

-They say the teaching profession is an art. Don't you think it would be better to have a special test in teaching vocation when enrolling students to the faculty?

-No doubt this would be very good. Once they used to have such tests. Academician Gmurman V. E. (whom I met as a doctoral student) often told us that he was enrolled at the Pedagogic Academy only after he had passed three special tests to show that he had a teaching vocation.

-Which is your most important accomplishment so far?

-The words of gratitude expressed by our alumni who work in different parts of our country for the years spent at Bălți Alma Mater.

-God was banished from school under the totalitarian regime. Is it possible to methodically develop virtue if we continuously argue with God?

-I believe that someone who is afraid of God will always be a good Christian, a real patriot and a scrupulous citizen. The school that denies Christian values has no future.

Let us recall the words of the matchless storyteller from Humulești Ion Creangă who used to tell young people: „Getting to know God means learning other moral and spiritual values simultaneously”.

-What do you imagine the faculty will be like in 10 or 20 years?

-A faculty with more major subjects (specialities), with 100 per cent titled teachers and students with a thirst for knowledge.

-What projects are you concerned with now?

-The realization of the subproject. „Involving children with special needs” (I-IV forms) in the school environment (Vasile Alecsandri Lyceum).

-What do books mean to you?

-The library, the books are the main source of learning, messengers of knowledge from one generation to another, profound values of the spirit of human genius. It is hard to understand how the dialogue with the book can be ignored, in favour of television and computers. I am glad that here in Bălți the students and teachers are lucky to have a wonderful library with a rich collection of books, with modern equipment and excellent working conditions. I wish the library could get richer and thus enrich the others.

-We all come from our childhood. What was yours like?

-Difficult but beautiful. We were four children. Our parents worked hard. We helped them as much as we could. Our relations with the parents were wonderful. Though without any knowledge of pedagogy and psychology, they taught us kindness, decency, honesty, respect and developed in us thirst for knowledge.

-Could you recall an event from your student life?

-I will never forget my studies in Moscow. Everything was new, sometimes shocking. Just one example: one of my group mates was a prince from Congo.

To make sure that he was real I touched him.

He never forgot this. Later at some meeting he recalled it and in this way I became part of the faculty history.

-If you could improve the teaching process for a better teacher training what would you do?

-To begin with I would introduce the vocational test among other admission tests at the faculty. Then I would increase the number of hours allocated to students' independent work. The teachers would have to guide this work.

-I thank you and I wish you success, new achievements in the process of changing the modern school for the better.

Interviewed by A. NAGHERNEAC

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ В ОЦЕНКЕ ЛИДИИ СТУПАЧЕНКО

-Как вы считаете, какое качество является самым важным для топ-менеджера факультета. Качество, день за днем обеспечивающее успех?

-Менеджер должен быть отличным стратегом, хранителем качества работы факультета, целеустремленным, компетентным профессионалом, человеком творческим, открытым для всего нового, способным мобилизовать людей для прорыва на новый, более высокий уровень работы.

-Приверженцами каких ценностей должны быть представители нынешнего молодого поколения для того, что-

бы, по вашему мнению, соответствовать требованиям времени?

-Студенты должны быть честны, справедливы, требовательны по отношению к самим себе. Они должны любить свою страну и малую родину, родной язык, всегда сохранять в душе преданность другим людям.

-Можете ли Вы назвать имя ученого, сыгравшего решающую роль в вашем становлении как профессионала, профессора и доктора педагогики?

-Для меня великим ученым является имя академика Леонида Занкова - пропагандиста формативного обучения, концепция которого состоит в руководстве научно-исследовательской деятельностью. Я глубоко благодарна академику Николаю Филипу, который «отправил» меня в аспирантуру, сказав, что молодые должны заниматься научной работой.

-Решающая роль в повышении качества образования, а также процесса обучения принадлежит педагогу. Какими качествами должен обладать современный наставник?

-Профессиональной компетентностью, интеллигентностью, любовью к своей профессии, порядочностью и добросовестностью, способностью мобилизовать коллектив для достижения поставленной цели, благородством.

-Что значит быть хорошо подготовленным педагогом? В какой степени подготовлены к профессиональной

деятельности выпускники педагогических вузов в нашей стране?

-Необходимо превосходно знать учеников, разбираться в содержании образования, владеть передовыми технологиями процесса обучения. Могу сказать, что, по моему мнению, выпускники нашего факультета, по большей части, хорошо подготовлены к профессиональной деятельности.

-Как вы думаете, кто будет входить в педагогическую элиту III тысячелетия?

-Педагоги, являющиеся творческими людьми, новаторами наделенными тактом и педагогическим даром, способные передать ученикам свое убеждение в том, что при наличии доброй воли и при определенных усилиях все возможно.

-Говорят, что профессия педагога является искусством. Не думаете ли Вы, что на приемных экзаменах надо проверять не только наличие или отсутствие фундаментальных знаний, необходимые для усиленной педагогической деятельности?

-Да, несомненно. Было бы очень хорошо! Раньше по другому были организованны экзамены. Например, академик Гмурман В. Е. (с которым я познакомилась, когда была в аспирантуре) говорил, что был зачислен в качестве студента в Педагогическую Академию после трех экзаменов по специальности, на которых он продемонстрировал свое «педагогическое дарование», свою склонность к педагогике.

-Что Вы считаете своим самым большим достижением?

Благодарность выпускников нашего факультета, работающих в разных регионах страны: на севере, в центре, на юге за годы студенчества, проведенные в бельцкой Алма-Матер.

-В годы тоталитаризма Бог был изгнан из школы. Можем ли мы сегодня быть добродетельными, если будем продолжать ссориться с господом Богом?

-Я могу констатировать следующее: человек, имеющий в душе своей страх божий, будет хорошим христианином, истинным патриотом и сознательным гражданином.

Школа, которая не признает и не пропагандирует христианские ценности никогда не добьется успеха. Давайте вспомним слова бессмертного рассказчика из Хумулешть, Иона Крянгэ, который призывал молодое поколение понять, что постижение бога предполагает в то же время открытие всех остальных нравственно-моральных принципов.

-Каким Вам представляется факультет через 10, 20 лет?

-Факультетом с большим количеством специальностей, научные звания будут у 100% педагогических кадров, студенты будут одаренные, жадно впитывающие знания, любящие книгу.

***-Какими проектами занимается в данный момент
госпожа Лидия Ступаченко?***

-Реализацией субпроекта, а именно: Интегрирование детей с ограниченными возможностями в массовую школу в I-IV классы (имеется в виду лицей Василе Александри).

-Что для Вас значит книга? Библиотека?

-Библиотека, книги являются основным источником знаний, посредниками, передающими от одного поколения к другому знания, духовные ценности и достижения человеческого гения. Не понимаю, как можно пренебречь диалогом с книгой, отдавая предпочтение телевизору, компьютеру. Радуюсь тому, что к счастью в Бельцах студенты и преподаватели могут пользоваться библиотекой, расположенной в красивом здании с богатой книжной коллекцией, оснащенной современными техническими средствами, предоставляющей отличные условия для работы. От всего сердца желаю нашей библиотеке, совершенствуясь со временем, обогащать свои фонды, одновременно обогащая читателей.

-Мы все из страны своего детства. Какое оно было у Вас?

-Тяжелое, но прекрасное. Я была 4 ребенком. Родители тяжело работали. Мы им помогали по мере сил. Прекрасными были отношения с родителями. Они не были обучены педагогике и психологии, но поучили нас человечности, порядоч-

ности, честности, уважению к старшим, привили нам любовь к книге.

-Какое событие времен Вашего студенчества хотели бы Вы вспомнить?

-Учеба в Москве незабываема. Все было для меня внове, порой я бывала шокирована. Вот пример: моим соучеником был принц из Конго. Чтобы убедиться в том, что он живой и в самом деле такого цвета, я его потрогала. Незабываемый случай, о котором долго вспоминали. Я вошла в историю факультета.

-Если бы решение зависело от Вас, какие перемены Вы бы внесли в процесс обучения в целях совершенствования подготовки будущих специалистов?

-Для начало было бы хорошо включить в приемные экзамены педагогического факультета особые испытания как при приеме на художественные отделения, чтобы определить, есть ли у абитуриента призвание, способности к педагогической деятельности.

В проекте: увеличение часов на самостоятельную работу студентов. Преподавателям было бы полезно обсуждать и координировать индивидуальное обучение.

-Благодарю и желаю успехов Вашей деятельности на пути изменения современной школы к лучшему.

Беседу провела А. НАГЕРНЯК

CURRICULUM VITAE

Numele Stupacenco
Prenumele Lidia
Numele după tată Grigore
Data și locul nașterii 02 ianuarie 1947, Comuna Lencăuți, județul Edineț, Republica Moldova

Adresa: Mihail Sadoveanu, 2 ap. 40, Bălți, Moldova
tel. (0-231) 6-10-01
tel. la serviciu (0-231) 6-33-28
e-mail melnic@usb.moldnet.md

Cetățenia: Republica Moldova
Naționalitatea: moldoveancă
Religia ortodoxă

Experiența profesională:

1964 – 1966 studentă la Institutul Pedagogic de Stat „Alecu Russo” din Bălți.

1966 – 1969 studentă la Institutul Pedagogic de Stat „V. I. Lenin” din Moscova

1969-1973 Asistent universitar, Institutul Pedagogic de Stat „Alecă Russo” din Bălți, catedra Pedagogia și Metodica Învățămîntului Primar

1973-1976 Doctorantura Acad. de Șt. Pedagogice a URSS, Inst. de cercet. în domeniul Pedagogiei Generale din Moscova

1976-1984 Lector, lector superior la Institutul Pedagogic de Stat „Alecă Russo” din Bălți, catedra Pedagogia și Metodica Învățămîntului Primar

1983 Susținerea tezei de Doctor în Pedagogie

1984-1994 Șef al catedrei Pedagogia și Metodica Învățămîntului Primar

1989 Conferențiar Universitar la catedra Pedagogia și Metodica Învățămîntului Primar

1994 Decan al Facultății Pedagogie și Psihologie

Limbi cunoscute

Rusa avansat

Franceza, engleza, germana, elementar

Cursuri promovate:

Întroducere în specialitate

Didactica școlară

Teoria și Metodica muncii educative

Managementul educațional

Bazele generale ale Pedagogiei

Bazele investigației psihologo-pedagogice

Agologia

Asistența socială a bătrânilor

Rezistența educației

Lucrul curricular

Coordonarea practicii pedagogice

Coordonarea tezelor de licență

Distincții: Eminent al învățământului public al Republicii Moldova, 1987

„УДАРНИК ДЕСЯТОЙ ПЯТИЛЕТКИ“

Этим учрежден
Центральный Комитетом ВЛКСМ,
Советом Министров СССР,
ВЦСПР и ЦК ВЛКСМ

УДОСТОВЕРЕНИЕ

СТУПАЧЕНКО
ЛИЛИЯ ГРИГОРЬЕВНА
старший преподаватель

награжден знаком

„УДАРНИК ДЕСЯТОЙ ПЯТИЛЕТКИ“

Исполнительный ректората,
партийного бюро и местного
комитета В.Л.П.И.ИМ.
А.Руссо

3 января 1951 г.

М. П. (подпись) *Л. П.* (подпись)

BREVET

nr. 0013

Dna Lidia STUPACENCO

se decorează cu Medalia

"Cuv. Parascheva"

în semn de recunoștință pentru
activitatea sîrguincioasă spre binele
Bisericii Ortodoxe din Moldova

+ Vasile
MITROPOLITUL CHIȘINĂULUI
ȘI AL ÎNTREGII MOLDOVE

"31" mai 2006

CHIȘINĂU

Ministerul Educației, Tineretului și Sportului al Republicii Moldova

DIPLOMĂ

Se decernează

dnei **Stupacenco Lidia**, conferențiar universitar, decanul Facultății Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălți, pentru muncă îndelungată și rodnică în domeniul învățământului universitar, activitate științifico-pedagogică prodigioasă, contribuție substanțială la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare pentru economia națională și în legătură cu jubileul de 60 ani de la fondarea instituției.

Ministru

Victor Țircun

22 iulie 2005

nr. 201

Activitate publică: formator în cadrul programului „Pas cu Pas”, expert în Asistență Socială la Asociația de caritate „Acasă”

CURRICULUM VITAE

Last Name	Stupacenco
First Name	Lidia
Patronymic	Grigore
Date and Place of Birth	the 2nd of January 1947, Lencauți village, Edineț district, Republic of Moldova

Home Address: Mihail Sadoveanu str., 2, ap. 40 Bălți, 3100
Republic of Moldova

tel. (0-231) 6-10-01 (home)

tel. (0-231) 6-33-28 (office)

e-mail melnic@usb.moldnet.md

Citizenship	Republic of Moldova
Nationality	Moldovan
Religion	Orthodox

Education

1964 – 1966	Teacher Training Institute "A.Russo" Bălți, Moldova.
--------------------	---

1966 -1969	Teacher Training Institute "V.Lenin", Moscow, Russia.
-------------------	--

1969-1973	Teacher "A. Russo", Teacher Training Institute Bălți, Mol- dova
------------------	---

1973-1976	Moscow Institute of General Pedagogy of the Academy of Pedagogic Sciences, postgra- duate studies
------------------	--

1976 – 1984	Senior Teacher "A. Russo" Teacher Training Institute, Bălți, Moldova.
1983	Diploma of Doctor of Pe- dagoogy.
1984-1994	Head of the Department of Pedagogy and Methodology of Primary Education.
1989 to present	Associate Professor of the Department of Pedagogy and Methodology of Primary Edu- cation
1994 – to present	Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology.
Languages:	Russian: native French: intermediate English: intermediate Dutch: elementary
Delivered Courses	Introduction in speciality School Didactics Theory and Methodology of Educational Work Educational Management General Basis of Pedagogy Basis of pedagogical and Psychological Investigations Agology Social Assistance to Aged People Education Resistance
Distinctions:	Eminent Person in Public Education in Moldova, 1987

Public Activity:

Expert in Social Assistance
for "Acasă" Association,
formator in "Step by Step"
programme

2001. Conferirea titlului de membru al Senatului Directorului
Bibliotecii Științifice Faina Tlehuçi

2002. Conferirea titlului Doctor Honoris Causa al Universității
de Stat „A. Russo” Joane W. McKay, Universitatea St. Cloud
Minnesota (SUA)

CURRICULUM VITAE

Фамилия	Ступаченко
Имя	Лидия
Отчество	Григорьевна
Дата и место рождения	02 января 1947, село
Ленкэуць, Единецкий район, Республика Молдова	

Адрес: Михаил Садовяну, 40, кв. 2

Тел.: (0-231) 6-10-01

Служебный тел.: (0-231) 6-33-28

e-mail melnic@usb.moldnet.md

Гражданство	Республика Молдова
Национальность	молдаванка
Религия	православная

Профессиональный опыт:

1964 – 1966 студентка Бэлцкого Государственного Педагогического института им. А. Руссо

1966 – 1969 студентка Московского Государственного Педагогического института им. В. И. Ленина

1969 – 1973 ассистент кафедры педагогики и методики начального обучения

1973 – 1976 Аспирантура, Научно-Исследовательский Институт Общей Педагогики АПН СССР

1976 – 1984 Преподаватель, затем старший преподаватель кафедры педагогики и методики обучения в начальной школе Государственного педагогического института им. «Алеку Руссо»

1983 – защитила докторскую диссертацию по педагогическим наукам

1984 – 1994 Заведующая кафедрой педагогики и методики обучения в начальной школе Государственного педагогического института им. «Алеку Руссо».

1989 – утверждена в звании доцента кафедры педагогики и методики обучения в начальной школе Государственного педагогического института им. «Алеку Руссо»

1994 - по сей день работает в должности декана факультета педагогики и психологии

Иностранные языки:

русский (в совершенстве),
английский, французский, немецкий (со словарем)

Преподаваемые дисциплины:

Введение в специальность
Школьная дидактика
Теория и методика воспитательной работы
Агология
Менеджмент образования
Основы педагогики
Основы психолого-педагогических исследований
Социальная защита старости
Соппротивление воспитанию

Внеаудиторная работа

Руководство педагогической практикой
Руководство лицензионными работами

Награды:

Отличник народного образования МССР, 1987

Общественная деятельность:

Тренер в программе «Шаг за шагом», эксперт по социальной работе в благотворительной ассоциации «Дом»

***PARTICIPĂRI LA MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE
PARTICIPATION IN SCIENTIFIC ACTIVITIES
УЧАСТИЕ В НАУЧНЫХ МЕРОПРИЯТИЯХ***

1.	Spre un sistem eficient de pregătire a cadrelor de psihologi-pedagogi sociali	Simpozion internațional	Bălți, 29-30 iunie, 1994
2.	Realizări și deschideri științifice	Conferință jubiliară	Bălți, 6 octombrie, 1995
3.	Clasic și modern în psihopedagogia socială	Simpozion internațional	Bălți, 8-9 noiembrie, 1995
4.	Asistență socială	Stagiu	Școala superioară din S'Hertogenboșh, Olanda, 1997
5.	Experiență managerială în asistența socială	Stagiu	Școala superioară din Dusseldorf, Germania, 1997
6.	Organizarea asistenței sociale	Stagiu	Școala superioară din S'Hertogenboșh, Olanda, 1998
7.	Practici de educație integrată	Seminar internațional	Sinaia, România, 2-7 iulie, 2000

8.	Asistență socială	Școala internațională de vară	Holercani, Moldova 17-25 iulie, 2000
9.	Cercetări aplicative	Seminar internațional	Bulgaria, 30 iulie-4 august, 2000
10.	Psihologie managerială aplicată și eficiența factorului uman	Conferință internațională	Bălți, 18-19 decembrie, 2000
11.	Management educațional	Stagiu	Universitatea St.Cloud Minesota (SUA), februarie, 2001
12.	Introducere în asistența Paliativă	Masă rotundă: „Respirația a II-a” pentru oameni în etate	Bălți, 10 mai, 2001
13.	Programul „Pas cu Pas”	Seminar internațional	Brașov, România, iulie, 2001
14.	Asistență socială	Școala internațională de vară	Holercani, Moldova 16-25 iulie 2001
15.	Reforma învățămîntului: teorie și practică	Conferință internațională șt.-practică	Bălți, 20-21 aprilie, 2002
16.	Îngrijire paliativă	Simpozion republican	Chișinău, 16 mai, 2002

Dulcea mea copilărie

Totuși buna dispoziție primează

1964. Deținătoarea locului I în cadrul olimpiadei studențești la pedagogie
(prima din dreapta)

1964. Odesa. Practica pedagogică de vară (prima din stînga)

1965. Împreună cu colegii de la Secția învățămînt primar și muzică

1969. În anii de studenție la Moscova

Anii 70. La demonstrație cu tineretul studios

1972. Împreună cu o grupa de studenți după o activitate interesantă promovată în incinta Bibliotecii Științifice

1977. Evaluarea studenților la examenul de stat la Facultatea PMÎP (împreună cu Ana Manoil)

1977. Conferința științifică a studenților de la facultatea PMÎP

1979. Corul profesorilor facultății PMÎP

1983. Catedra Pedagogie și Metodică a Învățămîntului Primar

1985. Locul I la întreceri între facultățile IPSB

1997. O vizită de lucru în Olanda, or. Haaga

1998. Germania. or. Marburg, Rathaus. Cu coordonatorul proiectului Tempus Tacis Uwe Zänker și Galina Petcu, prodecanul Facultății Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială

1998. O grupă de profesori și studenți de la USB pe meleagurile Germaniei

1999. Bălți, școala Nr. 20. Seminarul „Tehnologii educaționale moderne” (cu Maria Pereteatcu)

2000. România. Poiana Braşov

2001. Alături de
directorul Muzeului
Etnografic din
„Rezervația indiană”
SUA

2001. Gr. 133 cu decanul la un matineu prezentat copiilor din familiile socialment-vulnerabile

2001. Un pios omagiu cu ocazia jubileului de 75 ani adresat rectorului Universității de Stat „Alec Russo” Nicolae Filip

2004. Moleben pentru studenții anului I Facultatea PPAS

2004. 5 octombrie. Un elogiu adus cărții și bibliotecarului

2005. O zi de lucru a decanului

2005. Împreună cu colegii la conferința științifică a profesorilor

**LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE. CURSURI
ȘI PROGRAME UNIVERSITARE**

**SCIENTIFIC WORKS. UNIVERSITY
COURSES AND PROGRAMMES**

**НАУЧНЫЕ РАБОТЫ. КУРСЫ И УНИВЕРСИТЕТСКИЕ
ПРОГРАММЫ**

1972

1. Cursul „Bazele generale ale pedagogiei” / alcăt. Lidia Stupacenco; Univ. de Stat „A. Russo”, Cat. Învățământ Primar și Educație Preșcolară. – Bălți, 1972. - 7 p.

2. Ступаченко, Лидия. Дидактические условия и приемы развития наблюдательности младших школьников: Автореф. дис. канд. пед. наук / Лидия Ступаченко; АПН СССР. НИИ общ. педагогики. – М., 1972. – 19 p.

1975

3. Stupacenco, Lidia. Organizarea observărilor în clasa I / Lidia Stupacenco // Învățătorul Sovietic. - 1975. – Nr. 6. – P. 37-41.

4. Ступаченко, Лидия. Развитие наблюдательности учащихся первого класса / Лидия Ступаченко // Содружество школы, семьи и общественности в воспитании и обучении детей и молодежи: Сб. науч. тр. - М., 1975. – P. 13-21.

1980

5. Stupacenco, Lidia. Forma eficientă de dirijare a percepției materialelor intuitive: (Din procesul de instruire în clasele primare) / Lidia Stupacenco // Învățătorul Sovietic. - 1980. – Nr. 6. – P. 13-16.

1981

6. Ступаченко, Лидия. Об эффективности организации наблюдений в связи с изучением природы в I классе / Лидия Ступаченко // Развитие учащихся в процессе усвоения знаний (на материале начальных классов): Сб. науч. тр. – М., 1981. – Р. 40-46.

7. Ступаченко, Лидия. Об эффективности организации наблюдений на уроках труда и изобразительного искусства в опыте учителей начальных классов / Лидия Ступаченко // Передовой педагогический опыт: Экспресс-информ. – М., 1981. – Вып. 4 (76). – Р. 10-15.

1982

8. Ступаченко, Лидия. Организация наблюдений младших школьников в процессе трудового обучения / Лидия Ступаченко // Особенности работы сельской школы по политехническому образованию учащихся: Вопр. педагогики: Межвуз. сб. – К., 1982. – Р. 35-45.

1983

9. Гусак, Мария. Некоторые приемы организации наблюдения / Мария Гусак, *Лидия Ступаченко* // Початкова шк. – 1983. - № 3. – Р. 10-12.

1984

10. Методические рекомендации по организации, подготовке и проведению «Дня школы» на факультете Педагогики и Методики Начального Обучения / М-во высш. и сред. спец. образования МССР; БГПИ им. А. Руссо, каф. ПМНО; Сост.: Мария Гусак, *Лидия Ступаченко*, Ф. Карауш; Отв. ред. Л. Фока; Ред. Л. Федотова. - К.: КПИ им. С. Лазо, 1984. - 40 р.

1985

11. Ступаченко, Лидия. Дидактические условия реализации идей общего развития в процессе трудового обучения младших школьников / Лидия Ступаченко, Мария Гусак // Роль социальных и психолого-педагогических факторов в успешной деятельности школы, профтехучилищ, промышленных и сельскохозяйственных предприятий по решению проблем трудового обучения учащихся и организации их производственного труда: (Тез. докл.). – К., 1985. – Р. 68-69.

12. Ступаченко, Лидия. Организация, подготовка и проведение «Дня школы» на факультете ПМНО Бельцкого государственного педагогического института им. А. Руссо / Лидия Ступаченко, Татьяна Земцова // Тез. докл. Всесоюз. совещ.-семинара зав. каф. педагогики и методики нач. обучения. – Минск, 1985. – Р. 178-180.

1986

13. Ступаченко, Лидия. Методические рекомендации по организации непрерывной педагогической практики на II-ом курсе факультета педагогики и методики начального обучения. / Лидия Ступаченко, Татьяна Земцова, Е. Барбэроши; БГПИ им. А. Руссо. – Бельцы, 1986. – 30 р.

1987

14. Indicații metodice la îndeplinirea lucrărilor la pedagogie pentru studenții facultății de pedagogie și metodică a instruirii primare / alcăt.: Maria Gusac, *Lidia Stupacenco*; IPSB „A. Russo”, Cat. Pedagogie și metodică a instruirii primare; – Ch.: IPC „S. Lazo”, 1987. – 34 p.

15. Ступаченко, Лидия. Методические рекомендации по организации непрерывной педагогической практики на I-ом курсе факультета Педагогики и методики нач. обучения / Лидия Ступаченко, Татьяна Земцова, Е. Барбэроши; БГПИ

им. А. Руссо, каф. Педагогики и методики нач. обучения. – Бельцы, 1987. – 38 р.

16. Земцова, Татьяна. Учителю – стажеру начальных классов: Некоторые пед. рекомендации по орг. и проведению воспитат. работы с мл. школьниками / Татьяна Земцова, Е. Барбэрошие, *Лидия Ступаченко*; БГПИ им. А. Руссо. – Бельцы, 1987. – 61 р.

1989

17. Gusac, Maria. Instruirea și educația elevilor de șase ani / Maria Gusac, Tatiana Zemțov, *Lidia Stupacenco*. - Ch.: Lumina, 1989. – 144 р.

18. Воспитательная работа в I-IV-х классах в период стажерской практики: Метод. рекомендации / Сост.: Татьяна Земцова, *Лидия Ступаченко*, Е. Барбэрошие; БГПИ им. А. Руссо. – Бельцы, 1989. - 63 р.

19. Земцова, Т. Методические рекомендации «Учителю - стажеру начальных классов» / Татьяна Земцова, Е. Барбэрошие, *Лидия Ступаченко*; Ред. Л. Фока; БГПИ им. А. Руссо. каф. ПМНО. – К.: КПИ им. С. Лазо, 1989. – 49 р.

1990

20. Ступаченко, Лидия. Некоторые аспекты подготовки будущего учителя к эстетическому воспитанию детей шестилетнего возраста / Лидия Ступаченко // Республиканская научно-методическая конференция: Тез. докл. (Тирасполь, 1-10 октября 1990 г.). – К., 1990. – Ч. 1: Психолого-педагогические, общественные и гуманитарные науки. – 1990. - Р. 74-75.

21. Ступаченко, Лидия. О методах работы учителя начальных классов с родителями учащихся / Лидия Ступаченко // Специфика общения учителя с учащимися

начальных классов: Метод. рекомендации. – Кривой Рог; Бэлць, 1990. – Р. 38-41.

22. Ступаченко, Лидия. Особенности чтения спецкурса по подготовке будущего учителя к организации внеурочной эстетической деятельности шестилеток / Лидия Ступаченко // Подготовка учителя к работе с детьми шестилетнего возраста: Тез. докл. на совещ.-семинаре 18-21 апр. 1990 г. – Вологда, 1990. – Р. 92-94.

23. Ступаченко, Лидия. Самостоятельная работа студентов первокурсников – средство профессиональной подготовки будущего учителя начальных классов / Лидия Ступаченко // Повышение эффективности процесса обучения студентов в высших учебных заведениях республики: Сб. материалов Респ. науч.-практ. конф. (22-23 мая 1990 г.). – Бэлць, 1990. – Р. 39-40.

1991

24. Каким видится нам учитель начальных классов? / Е. Белинская, В. Буздуган, Л. Ступаченко, ... // Факел. – 1991. – 12 апр. – Р. 11.

1993

25. Земцова, Татьяна. Система непрерывного общепедагогического образования учителей начальных классов / Татьяна Земцова, Лидия Ступаченко // Учебные заведения нового типа в национальной системе образования. - 1993. - Р. 203-205.

1995

26. Gusac, Maria. Activități creative ale elevilor de vîrstă mică în procesul muncii educative / Maria Gusac, Tatiana Zemșov, Lidia Stupacenco. - Ch.: Lumina, 1995. - 71 p.

27. Stupacenco, Lidia. Particularitățile organizării timpului liber al elevilor mici în baza familiarizării copiilor cu meseriile populare moldovenești: Tezele ref. / Lidia Stupacenco // Realizări și deschideri științifice: Conf. jubiliară. – Bălți, 1995. – P. 66.

28. Stupacenco, Lidia. Practica – cale spre independență = Путь к самостоятельности - практика: [despre seminarul republican, dedicat organizării practicii pedagogice neîntrerupte] / Lidia Stupacenco // Pedagogul. - 1995. – 22 mai; Педагог. - 1995. – 22 мая.

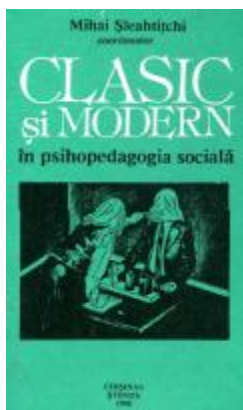
29. Stupacenco, Lidia. Un model experimental de pregătire a cadrelor didactice pentru ciclul preșcolar și cel primar / Lidia Stupacenco // Психолого-педагогические проблемы подготовки специалистов начальной школы и дошкольных учреждений: Сб. науч. тр. – Мозырь, 1995. - P. 54-58.

30. Ступаченко, Лидия. Экспериментальная модель специалиста – социальный педагог / Лидия Ступаченко // Пси-

холого-педагогические проблемы подготовки специалистов начальной школы и дошкольных учреждений. – Мозырь, 1995. – Т. 2. – P. 53-56.

1996

31. Stupacenco, Lidia. Aspecte ale pregătirii pedagogului social în contextul programului TEMPUS-TACIS / Lidia Stupacenco, Galina Petcu // Clasic și modern în psihopedagogia socială. – Ch., 1996. – P. 44 - 48.

32. Experiențe și perspective în dezvoltarea învățământului primar și preșcolar din Republica Moldova / Min. Învățământului din R. M.; Univ. „A. Russo”, Bălți, Fac. Pedagogie și Psihologie; Red. Z. Târîță; Col. de red.: Lidia Stupacenco, T. Zemțov, Gh. Plămădeală. – Bălți, 1996. – 104 p.

33. Stupacenco, Lidia. Un sistem modern didactic în învățământul primar: aspecte de realizare / Lidia Stupacenco // Experiențe și perspective în dezvoltarea învățământului primar și preșcolar din Republica Moldova. – Bălți, 1996. - P. 67-68.

34. Земцова, Татьяна. Специфика воспитательной деятельности в сельской начальной школе Республики Молдова / Т. Земцова, Лидия Ступаченко // Образовательно – культурная среда в учебных заведениях нового типа: содержание и технологий: Материалы междунар. науч. – практ. конф. (28-29 мая 1996 года, Минск). – Минск, 1996. – P. 250-256.

1997

35. Gherman, V. Educație tehnologică mijloc de formare a culturii tehnice în școală / V. Gherman, *Lidia Stupacenco* // Cultura tehnică - component important al culturii generale. – Bălți, 1997. – P. 24-25.

36. Programa analitică (de curs): Pedagogia. Istoria gândirii și practicii pedagogice universale și naționale (spec. Psihopedagogia învățământului primar) / *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie și Psihologie. – Bălți, 1997. - 50 p.

37. Ступаченко, Лидия. Большой совет : [О семинаре «Общечеловеческие ценности и молодежь в условиях изменяющейся социальной среды»] / Лидия Ступаченко // Голос Бэлць. - 1997. - 15 окт. – P. 2.

38. Петку, Галина. Быть или не быть нам Европой: Преподаватели БГУ изучают зарубеж. опыт по созданию центров социальной реабилитации / Галина Петку, *Лидия Ступаченко* // Голос Бэлць. - 1997. - 9 апр. – P. 2.

39. Шпика, А. А. Методические разработки к организации клубной работы с учащимся / А. А. Шпика, Т. В. Земцова; Рец.: *Лидия Ступаченко*, В. З. Митева, Л. И. Фока. – Бэлць; Тараклия, 1997. – 31 p.

1998

40. Stupacenco, L. Material suport: atestarea cadrelor didactice din învățământul primar / *Lidia Stupacenco* // Făclia. – 1998. – 18 apr. – P. 6.

41. Botnari, E. Minciuna la copiii din perioada de vîrstă prepubertară. Aspecte de profilaxie / E. Botnari, *L. Stupacenco* // Materialele conferinței de totalizare a Proiectului „Tempus - Tacis”. – Bălți, 1998. – P. 85-90.

42. Ступаченко, Лидия. Аспекты развития практики и теории нравственного воспитания в Молдове / Лидия Ступаченко // Теория и практика нравственного воспитания: история, современность, перспективы: Материалы междунар. конф. 22-23 октября 1998 г. – Мозырь, 1998. – Р. 119-121.

43. Петку, Галина. Из опыта подготовки специалистов новой формации для Республики Молдова / Галина Петку, Лидия Ступаченко // Подготовка педагогічних кадрів і діяльність навчальних закладів нового типу в системі національної освіти: досвід и перспективі розвитку. – Чернівці, 1998. – Ч. 1. – Р. 159-161.

1999

44. Telembici, E. Repere metodologice în efectuarea unei lucrări științifico-metodice în vederea obținerii gradului didactic superior / E. Telembici, O. Stamatin, Lidia Stupacenco // Făclia. - 1999. - 16 ian. – P. 5.

45. Stupacenco, Lidia. Teste pentru atestarea învățătorilor claselor primare din Republica Moldova / Lidia Stupacenco // Făclia. - 1999. - 8 mai. – P. 5.

46. Stupacenco, Lidia. Viziune nouă asupra curriculumului universitar orientat spre pregătirea cadrelor didactice pentru învățământul primar / Lidia Stupacenco // Pregătirea și perfecționarea cadrelor didactice în domeniul învățământului preșcolar și primar: realizări, probleme, perspective: Materialele conf. șt. Int. Ed. I, 30 septembrie – 1 octombrie 1999. – Ch., 1999. – P. 73-74.

47. Брынзарей, Ю. Педагогическое моделирование и конструирование дидактических материалов. / Ю. Брынзарей, Л. Ступаченко // Педагогическое наследие С. А. Умрежко и современные проблемы педагогики: Материалы респ. науч.-практ. конф., посвящ. 90-летию проф. С. А. Умрежко, Минск, 14 янв. 1999 г. - Минск, 1999. – Р. 83-88.

48. Ступаченко, Л. Роль и место религиозного воспитания в воспитательной системе начальной школы / Л. Ступаченко // Беларуская пачатковая школа: праблемы і перспектывы развіцця: Матэрыялы міжнароднай навук. – метадычн. конф. (г. Мозырь, 29-30 верасня 1998 г.). – Мозырь, 1999. – Ч. 3. - Р. 71.

2000

49. Programa analitică la disciplina „Agologie” pentru spec. „Asistența socială” / Cat. Pedagogie și Psihologie Socială și Generală, Univ. de Stat „A. Russo”; elab. de Lidia Stupacenco. – Bălți, 2000. - 6 p.

50. Stupacenco, Lidia. Realități despre care este dureros să vorbești: [situația la facultate] / Lidia Stupacenco // Vocea poporului. - 2000. - 12 dec. – P. 4.

51. Буздуган, В. К. О системе экологической подготовки будущих учителей начальных классов / В. К. Буздуган, Л. Ступаченко // Проблема экологии и экологического образования Полесья в постчернобыльский период: Материалы междунар. науч. - практ. конф. - Мозырь, 2000. – P. 398 - 403.

52. Ступаченко, Л. Подготовка студентов к изучению и моделированию субъекта воспитания / Л. Ступаченко // Белорусская начальная школа: проблемы и перспективы развития: Материалы междунар. науч. - практ. конф. (г. Мозырь, 19-20 декабря 2000г.). – Мозырь, 2000. – P. 73-75.

2001

53. Stupacenco, Lidia. Filosofia educației: curs de prelegeri / Lidia Stupacenco; Cat. Învățământ Primar și Educație Preșcolară, Univ. de Stat „A.Russo”. – Bălți, 2001. - 119 p.

54. Programa analitică la disciplina „Asistența socială a persoanelor în etate”. „Integrarea socială a persoanelor în etate” pentru spec. „Asistența Socială” / Cat. Pedagogie și Psihologie Socială și Generală, Univ. de Stat „A. Russo”; elab. de Lidia Stupacenco. – Bălți, 2001. - 9 p.

2002

55. Stupacenco, Lidia. Concepția pregătirii universitare a specialistului: învățător la clasele primare, manager în învățământul pre-universitar / Lidia Stupacenco // Reforma învățământului: teorie și practică: conf. int. șt.-practică, 20-21 aprilie. – Bălți, 2002. - P. 55-60.

56. Brânzare, Iuliana. Modelarea și elaborarea pedagogică a materialelor didactice/ Iuliana Brânzare, Lidia Stupacenco // Reforma învățământului: teorie și practică: conf. int. șt. - practică, 20-21 aprilie. – Bălți, 2002. - P. 74-78.

57. Stupacenco, Lidia. Tehnologii pedagogice diferențiate și personalizate componentă a curriculumului centrat pe student / Lidia Stupacenco // Reforma învățământului: teorie și practică: conf. int. șt. - practică, 20-21 aprilie. – Bălți, 2002. - P. 211-213.

58. Ступаченко, Лидия. Время социальных перемен пришло: Реформа и вуз / Лидия Ступаченко, Светлана Рыжикова, Валентина Прицкану // Голос Бэлць. - 2002. - 1 март. – P. 2.

59. Петку, Галина. Концепция университетской подготовки специалиста для дошкольного и начального уровня образования в Республике Молдова / Галина Петку, Lidia Stupacenco // Психолого-педагогические основы профессиональной подготовки учителя реформирования общеобразовательной и

высшей школы: Материалы междунар. науч.-практ. конф. – Мозырь, 2002. – P. 250-252.

60. Ступаченко, Лидия. Педагогическое моделирование и конструирование дидактических материалов / Лидия Ступаченко, Юлиана Брынзарей // Совершенствование подготовки учителей начальных классов в свете реформирования высшей и общеобразовательной школы: сб. науч. тр. – Мозырь, 2002. – P. 65-69.

2003

61. Asistență socială: Tendințe și perspective: Bibliografie selectivă / alcăt.: E. Scurtu; red. resp. și cuv. Introd. *L. Stupacenco*; ed. îngr. de E. Harconița. – Bălți, 2003. – 144 p.

62. Management educațional: Bibliografie selectivă / alcăt. E. Scurtu; red. resp. și cuv. introd. *L. Stupacenco*; ed. îngr. de E. Harconița. – Bălți, 2003. – 170 p.

63. Un miracol facultatea pedagogică mai e încă solicitată de studenți / Tudor Arnăuț, Mihai Chișcă, Nelu Vicol,... *Lidia Stupacenco*,.... // Făclia. – 2003. – 30 aug. – P. 6.

64. Ступаченко, Лидия. Роль базовой школы в установление связи между педагогической наукой и педагогической практикой / Лидия Ступаченко, Галина Петку // «Наука и образование: Актуальные проблемы и перспективы развития»: (Тезисы докл. IX Акад. Чтений, 28–30 окт. 2003, г. Кишинэу) = Science and education: the present stage problems and perspectives of the development: (The report's theses of 9 – 10 Academic Readings 28-30 oct., 2003).

– Ch., 2003. – P. 76-79.

65. Ступаченко, Лидия. Учитель начальных классов – менеджер учебно-воспитательного процесса / Лидия Ступаченко // Беларуская пачатковая школа: праблемы перспектывы развіцця: Матэрыялы IV міжнар. навукова-метадычнай конф. (17-18 кастрычніка 2002 г.). – Мозырь, 2003. - P. 94-96.

2004

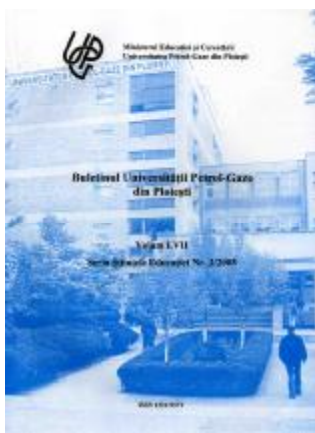

66. Stupacenco, Lidia. Aspecte de integrare a copiilor cu deficiențe mintale în învățământul general / Lidia Stupacenco, Maria Pereteatcu // *Măine: Buletin trimestrial*. - 2004. – Nr. 16. - P. 8-9.

67. Pereteatcu, Maria. Formarea cadrelor didactice în vederea realizării incluziunii / Maria Pereteatcu, Lidia Stupacenco // *Școala comunității – promotor al educației incluzive*. – Ch., 2004. – P. 54-60.

2005

68. Pereteatcu, Maria. Clase incluzive: realizări și perspective / Maria Pereteatcu, Lidia Stupacenco // *Bul. Univ. Petrol-Gaze / Min. Educației și Cercetării, Univ. Petrol-Gaze.* – Ploiești, 2005. – Vol. LVII Ser. Științele Educației, nr. 2. – P. 173-176.

69. Stupacenco, Lidia. Educația spirituală în contextul teoriei educației / Lidia Stupacenco // *Educația artistic-spirituală în contextul învățămîntului contemporan : Materialele Conf. Int., (Bălți, 19-21 mai 2005).* – Bălți, 2005. - Vol. 1. Probleme generale ale educației artistic-spirituale. - 2005. - P. 34-38.; *Беларуская пачатковая школа: праблемы перспек. Развіцця: Матэрыялы V міжнар. Навукова- канф. (20-21 кастрычніка 2005 г.).* – Мозырь, 2005. - P. 44-46.

70. Stupacenco Lidia. „Învățare de-a lungul vieții”-formula de succes al procesului de învățămînt orientat spre calitatea pregătirii specialistului / Lidia Stupacenco // *Calitatea formării specialiștilor în învățămîntul superior : Strategii, forme, metode : Materialele Conf. Șt. Int. consacrată aniversării a 60-a de la fundarea Universității de Stat „Alecu Russo” (Bălți, 5-7 octombrie 2005).* – Bălți, 2005. – Vol. II. – P. 22-26.

**COORDONATOR ȘIINȚIFIC
SCIENTIFIC ADVISOR
НАУЧНЫЙ РУКОВОДИТЕЛЬ**

**TEZE DE MAGISTRU
MASTER'S DEGREE PAPERS
МАГИСТЕРСКИЕ РАБОТЫ**

71. Petrișin, Raisa. Aspectele socio-psihopedagogice ale integrării copiilor cu nevoi speciale în medii educaționale normale: Tz. de magistru / Raisa Petrișin; cond. șt.: Svetlana Rîjicov, *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie și Psihologie, Catedra Pedagogie, Psihologie Socială și Generală. – Bălți, 2001. - 119 p.

72. Vasilenco, Alexandru. Voluntariatul și tinerii. Studiu comparativ Moldova - Germania: Tz. de magistru în Pedagogie și Psihologie - 1201 / Alexandru Vasilenco; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Catedra Pedagogie, Psihologie Socială și Generală. – Bălți, 2002. - 92 p.

73. Банарь, Алина. Психолого-педагогические основы импровизации как компонент творческого развития личности учителя: Магистерская работа по Педагогике и Психологии – 1201 / Алина Банарь; науч. рук. : *Лидия Ступаченко*; БГУ им. А. Руссо, Фак. Педагогики, Психологии, Социальной Помощи. – Бэлць, 2005. – 123 p.

TEZE DE LICENȚĂ
GRADUATION PAPERS
ЛИЦЕНЗИОННЫЕ РАБОТЫ

74. Bai, Oxana. Tendințe noi în vederea modernizării conținutului învățământului primar pe exemplul științelor ale naturii: Tz. de diplomă / Oxana Bai; cond. șt.: V. Buzdugan, *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat. „A. Russo”, Fac. Pedagogie, Psihologie. – Bălți, 1997. – 164 p.

75. Bairac, Angela. Aspectele lucrului în afară de clasă în condițiile școlii rurale: etnopedagogie - meșteșugurile populare (cioplitul în lemn și alesul - țesutul covoarelor): Tz. de diplomă / Angela Bairac; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie, Psihologie. – Bălți, 1998. - 132 p.

76. Boghiu, Uliana. Obiectivele educaționale – subcomponenta curriculumului de bază. Aspecte de realizare la nivelul învățământului primar: Tz. de diplomă / Uliana Boghiu; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie, Psihologie. – Bălți, 1999. - 109 p.

77. Calchei, Daniela. Dezvoltarea gândirii critice la elevii mici în condițiile școlii rurale: Tz. de licență / Daniela Calchei; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială;. – Bălți, 2004. – 88 p.

78. Candeba, C. Educația moral-civică a elevului mic în baza obiectului de studiu experimental „Filosofie și etică”; Arta de a deveni om: Tz. de licență / C. Candeba; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie și Psihologie. - Bălți, 1996. - 88 p.

79. Gumenaia, Aurelia. Învățământul primar alternativ în Republica Moldova: Tz. de diplomă / Aurelia Gumenaia; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*, Svetlana Rîjicov; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie și Psihologie. – Bălți, 1997. - 119 p.

80. Guțu, Aliona. Rolul comunicativității în învățarea limbii engleze: Tz. de diplomă / Aliona Guțu; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie și Psihologie. – Bălți, 1997. - 92 p.

81. Horoșii Carolina. Strategii și tehnologii de realizare a educației pentru pace și democrație în ciclul primar: Tz. de licență / Carolina Horoșii; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială. – Bălți, 2004. – 69 p.

82. Istratii, Olga. Activismul cognitiv la elevii mici în procesul învățării: Tz. de diplomă / Olga Istratii; cond. șt.: Svetlana Rîjicov, *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie și Psihologie. – Bălți, 1997. - 118 p.

83. Leanca, Mariana. Realizarea învățămîntului formativ în clasele I-IV (dezvoltarea spiritului de observare la elevii mici): Tz. de diplomă / Mariana Leanca; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie și Psihologie. – Bălți, 1999. - 37 p.

84. Luțcan, Viorica. Studierea limbii engleze în clasele primare pe baza metodelor de însușire a vorbirii orale: Tz. de licență / Viorica Luțcan; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Catedra Pedagogie, Învățămînt Primar și Educație Preșcolară. - Bălți, 1996. - 104 p.

85. Pînzari, Irina. Impactul potențialului comunicării pedagogice asupra comunicativității elevilor mici: Tz. de licență / Irina Pînzari; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Catedra Pedagogie, Învățămînt Primar și Educație Preșcolară. - Bălți, 2005. - 60 p.

86. Prodan, Ana. Formarea trăsăturilor de cetățean la elevii mici: Tz. de licență / Ana Prodan; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială. – Bălți, 2004. – 70 p.

87. Sochircă, Mariana. Dezvoltarea gândirii istorice la elevii mici în cadrul activității extradidactice / Mariana Sochircă; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială. – Bălți, 2004. – 110 p.

88. Spătaru, Natalia. Curriculum național - o imperativă a timpului. Aspecte ale realizării curriculumu-lui la nivelul școlii primare: Tz. de licență / Natalia Spătaru; cond. șt.: *Lidia Stupacenco*; Univ. de Stat „A. Russo”, Fac. Pedagogie și Psihologie. – Bălți, 1999. - 171 p.

89. Бухтярова, Яна. Экологическое воспитание школьников во внеурочное время на материале ознакомления с заповедниками и заповедными местами Молдовы: Дипломная работа / Яна Бухтярова; науч. рук.: *Лидия Ступаченко*; БГУ им. „А. Руссо”, Фак. Педагогики и Психологии. - Бэлць, 1996. - 125 p.

90. Вевинчук, Ана. Развитие чувства толлерантности у младших школьников на уроках английского языка: Лиценз. работа / Ана Вевинчук; науч. рук.: *Лидия Ступаченко*; конс. М. Цаулян; БГУ им. А. Руссо, Фак. Педагогики, Психологии и Социальной Помощи. - Бэлць, 2005. - 62 p.

91. Гольдринг, Н. Воспитание младших школьников на примере жизни и деятельности В. И. Ленина / Н. Гольдринг; науч. рук.: *Лидия Ступаченко* // Программа ХХІХ студенческой научной конференции по итогам научно-исследовательской работы за 1985 год (Бельцы, 14-16 апреля 1986 г.). – Бельцы, 1986. – 101 p.

92. Гуляш, Е. Нравственное воспитание младших школьников в труде / Е. Гуляш; науч. рук.: *Лидия Ступаченко* // Программа ХХІХ студенческой научной конференции по итогам научно-исследовательской работы за 1985 год (Бельцы, 14-16апреля 1986 г.). – Бельцы, 1986. – 82 p.

93. Езбичак, Татiana. Половое воспитание в молодежной среде: Лиценз. работа по психологии / Татiana Езбичак; науч. рук.: *Лидия Ступаченко*; БГУ им. А. Руссо, Фак. Педагогика и Психологии. - Бэлць, 2004 - 71 р.

94. Зайцева, Инна. Исследование влияния двигательной активности на уроках физического воспитания на общительность младших школьников (с помощью невербальных игр): Дипломная работа / Инна Зайцева; науч. рук.: *Лидия Ступаченко*; БГУ им. А. Руссо, Фак. Педагогика и Психология. – Бэлць, 1996. - 66 р.

95. Павлюк, С. Содержание идейно-политического воспитания младших школьников / С. Павлюк; науч. рук.: *Л. Ступаченко* // Программа XXIX студенческой научной конференции по итогам научно-исследовательской работы за 1985 год (Бельцы, 14-16апреля 1986 г.). – Бельцы, 1986. – 78 р.

INDEX DE NUME

Arnăuț T	63
Bai O.	74
Bairac A	75
Boghiu U.	76
Botnari E.	41
Brânzarei I.	56
Buzdugan V.	74
Calchei D.	77
Candeba C.	78
Chișcă M.	63
Gherman V.	35
Gumenaia A.	79
Gusac M.	14, 17, 26
Guțu A.	80
Harconiță E.	61, 62
Horoșii Carolina	81
Istratii O.	82
Leancă M.	83
Luțcan V.	84
Pereteatcu Maria	66-68
Petcu G.	31
Petrișin R.	71
Pînzari Irina	85
Plămădeală G.	32
Prodan A.	86
Prițcan Valentina	58
Rîjicov S.	79, 82

Scurtu E.	61, 62
Sochircă M.	87
Spătaru N.	88
Stamatin O.	44
Tăriță Z.	32
Telembici E.	44
Vasilcenco A.	72
Vicol N.	63
Zemțov T.	17, 26, 32
Банарь Алина	73
Барбэрошиє E.	13, 15, 16, 18, 19
Белинская E.	24
Брынзарей Ю.	47, 60
Буздуган В.	24, 51
Бухтярова Я.	89
Вевинчук Ана	90
Гольдринг Н.	91
Гусак М.	9 – 11
Гуляш E.	92
Езбичак Т.	93
Зайцева И.	94
Земцова Т.	12, 13, 15, 16, 18, 19, 25, 34, 39
Карауш Ф.	10
Митева В.	39
Павлюк С.	95
Петку Г.	38, 43, 59, 64
Прицкану В.	58

Рыжикова С.	58
Федотова Л.	10
Фока Л.	10, 19, 39
Шпика А.	39

INDEX DE TITLURI
INDEX OF TITLES
УКАЗАТЕЛЬ НАЗВАНИЙ

Activități creative ale elevilor de vîrstă mică în procesul muncii educative	26
Asistență socială: Tendințe și perspective	61
Aspecte ale pregătirii pedagogului social în contextul programului TEMPUS-TACIS	31
Aspecte de integrare a copiilor cu deficiențe mintale în învățămîntul general	66
Clase incluzive: realizări și perspective	68
Concepția pregătirii universitare a specialistului	55
Cursul „Bazele generale ale pedagogiei”	1
Educația spirituală în contextul teoriei educației	69
Educație tehnologică mijloc de formare a culturii tehnice în școală	35
Experiențe și perspective în dezvoltarea învățămîntului primar și preșcolar din Republica Moldova	32
Filosofia educației: curs de prelegeri	53
Forma eficientă de dirijare a percepției materialelor intuitive	5
Formarea cadrelor didactice în vederea realizării incluziunii	67
Indicații metodice la îndeplinirea lucrărilor la pedagogie	121

pentru studenții Facultății de Pedagogie și Metodică a instruirii primare	14
Instruirea și educația elevilor de șase ani	17
„Învățare de-a lungul vieții”	70
Management educațional	62
Material suport: atestarea cadrelor didactice din învățământul primar	40
Minciuna la copii din perioada de vîrstă prepubertară	41
Modelarea și elaborarea pedagogică a materialelor didactice	56
Organizarea observărilor în clasa I	3
Particularitățile organizării timpului liber al elevilor mici în baza familiarizării copiilor cu meseriile populare moldovenești	27
Practica – cale spre independență	28
Programa analitică (de curs): Pedagogia. Istoria gîndirii și practicii pedagogice universale și naționale (spec. Psihopedagogia învățămîntului primar)	36
Programa analitică la disciplina „Agologie” pentru spec. „Asistența socială”	49
Programa analitică la disciplina „Asistența socială a persoanelor în etate”	54
Realități despre care este dureros să vorbești	50
Repere metodologice în efectuarea unei lucrări	

științifico-metodice în vederea obținerii gradului didactic superior	44
Tehnologii pedagogice diferențiate și personalizate componentă a curriculumului centrat pe student	57
Teste pentru atestarea învățătorilor claselor primare din Republica Moldova	45
Un miracol facultatea pedagogică mai e încă solicitată de studenți	63
Un model experimental de pregătire a cadrelor didactice pentru ciclul preșcolar și cel primar	29
Un sistem modern didactic în învățămîntul primar: aspecte de realizare	33
Viziune nouă asupra curriculumului universitar orientat spre pregătirea cadrelor didactice pentru învățămîntul primar	46
Аспекты развития практики и теории нравственного воспитания в Молдове	42
Большой свет	37
Быть или не быть нам Европой	38
Воспитательная работа в I-IV-х классах в период стажерской практики	18
Время социальных перемен пришло	58
Дидактические условия и приемы развития наблюдательности младших школьников	2

Дидактические условия реализации идей общего развития в процессе трудового обучения младших школьников	11
Из опыта подготовки специалистов новой формации для Республики Молдова	43
Каким видится нам учитель начальных классов?	24
Концепция университетской подготовки специалиста для дошкольного и начального уровня образования в Республике Молдова	59
Методические разработки к организации клубной работы с учащимся	39
Методические рекомендации по организации непрерывной педагогической практики на I- ом курсе факультета педагогики и методики начального обучения	15
Методические рекомендации по организации непрерывной педагогической практики на II- ом курсе факультета педагогики и методики начального обучения	13
Методические рекомендации по организации, подготовке и проведению «Дня школы» на факультете педагогики и методики начального обучения	10
Методические рекомендации «Учителю – стажеру начальных классов»	19
Некоторые аспекты подготовки будущего учителя к эстетическому воспитанию детей шестилетнего возраста	20

Некоторые приемы организации наблюдения	9
О методах работы учителя начальных классов с родителями учащихся	21
О системе экологической подготовки будущих учителей начальных классов	51
Об эффективности организации наблюдений в связи с изучением природы в I- ом классе	6
Об эффективности организации наблюдений на уроках труда и изобразительного искусства в опыте учителей начальных классов	7
Организация наблюдений младших школьников в процессе трудового обучения	8
Организация, подготовка и проведение «Дня школы» на факультете ПМНО Бельцкого государственного педагогического института им. А. Руссо	12
Особенности чтения спецкурса по подготовке будущего учителя к организации внеурочной эстетической деятельности шестилеток	22
Педагогическое моделирование и конструирование дидактических материалов	60
Подготовка студентов к изучению и моделированию субъекта воспитания	52
Развитие наблюдательности учащихся первого класса	4
Роль базовой школы в установление связи между педагогической наукой и педагогической практикой	64

Роль и место религиозного воспитания в воспитательной системе начальной школы	48
Самостоятельная работа студентов первокурсников	23
Система непрерывного общепедагогического образования учителей начальных классов	25
Специфика воспитательной деятельности в сельской начальной школе Республики Молдова	34
Учитель начальных классов – менеджер учебно-воспитательного процесса	65
Учителю – стажеру начальных классов	16
Экспериментальная модель специалиста – социальный педагог	30

S U M A R

Argument	3
Un destin dăruit facultății și studenților	9
Vocația de pedagog - o comoară de neprețuit	20
Devotată muncii, apreciată de colegi, parteneri și discipoli:	
Iulia Ignatiuc	31
Silvia Briceag	32
Elena Zolotariov	33
Garry S. Sehnellert	33
Nelly Oprea	36
Viorica Mătilă-Parfeni	37
Dorina Rusu	38
Mihail Rotaru	39
Probleme ale școlii contemporane în viziunea și aprecierea dnei Lidia Stupacenco: Interviu	59
Curriculum vitae	73
Participări la manifestații științifice	83
Lucrări științifice. Cursuri și programe universitare	99
Coordonator științific	113
Index de nume	118
Index de titluri	121

TABLE OF CONTENTS

Argument	5
A life devoted to the faculty and its students	13
Pedagogue vocation – an invaluable treasure	23
Devoted to work and appreciated by colleagues, parteners and disciples:	
Iulia Ignatiuc	40
Silvia Briceag	41
Elena Zolotariov	42
Garry S. Sehnellert	43
Nelly Oprea	45
Viorica Mătilă-Parfeni	46
Dorina Rusu	47
Mihail Rotaru	48
Modern school problems in the vision and assessment of Mrs. Lidia Stupacenco: Interview	63
Curriculum vitae	78
Participation in scientific activities	83
Scientific works. University courses and programmes	99
Scientific advisor	113
Index of names	118
Index of titles	21

СОДЕРЖАНИЕ

Аргумент	7
Жизнь, принесенная в дар факультету и студентам	16
Призвание педагога – бесценный клад	27
Преданная работе, высоко чтимая коллегами, последователями:	
Юлия Игнатюк	49
Силвия Бричаг	50
Елена Золотарев	51
Гари С. Сенеллерт США	52
Нелли Опря	55
Виорика Мэтилэ-Парфени	56
Дорина Русу	57
Михаил Ротару	58
Некоторые проблемы высшей школы в оценке Лидии Ступаченко: Интервью	67
Curriculum vitae	81
Участие в научных мероприятиях	83
Научные работы, курсы и университетские программы	99
Научный руководитель	113
Именной указатель	118
Указатель названий	121